

JIHOČESKÁ UNIVERZITA V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH

Ekonomická fakulta

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

2009

Vladimíra Vránková

JIHOČESKÁ UNIVERZITA V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH

Ekonomická fakulta

Katedra ekonomiky

Studijní program: B 6208 Ekonomika a management

Studijní obor: Účetnictví a finanční řízení podniku

Dlouhodobý majetek a investiční činnost podniku

Vedoucí bakalářské práce:
Ing. Václav Krutina, CSc.

Autor:
Vladimíra Vránková

2009

JIHOČESKÁ UNIVERZITA V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH
Ekonomická fakulta
Katedra ekonomiky
Akademický rok: 2007/2008

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Vladimíra VRÁNKOVÁ**
Studijní program: **B6208 Ekonomika a management**
Studijní obor: **Účetnictví a finanční řízení podniku**
Název tématu: **Dlouhodobý majetek a investiční činnost podniku**

Z á s a d y p r o v y p r a c o v á n í :

Cíl práce:

Posouzení majetkové struktury podniku se zaměřením na vybavenost, úroveň, strukturu a využití dlouhodobého majetku jako podkladu pro zhodnocení investiční činnosti v konkrétních podmínkách vybraného podniku

Metodický postup:

1. Význam a úloha investiční činnosti v podniku, hodnocení efektivnosti investic a investiční rozhodování.
2. Analýza majetkové struktury, zhodnocení vybavenosti, úrovně a využití dlouhodobého majetku (především dlouhodobého hmotného majetku) ve vybraném podniku a jejich vývoje v posledních třech až pěti letech.
3. Posouzení investiční činnosti ve sledovaném období a jejího vlivu na efektivnost hospodaření podniku. Vyhodnocení vybrané investiční akce.
4. Zhodnocení investičních záměrů daného podniku.

Rozsah grafických prací:

Rozsah pracovní zprávy: 40 - 50 stran

Forma zpracování bakalářské práce: tištěná

Seznam odborné literatury:

Synek, M. a kol.: Manažerská ekonomika. Praha, Grada 2007.

Valach, J.: Investiční rozhodování a dlouhodobé financování (1). Praha, VŠE 1995.

Valach, J.: Investiční rozhodování a dlouhodobé financování (2). Praha, VŠE 1996.

Střeleček, F.: Analýza podnikatelské činnosti II. České Budějovice, ZF JU 1992.

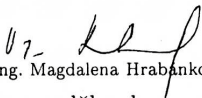
Kovanicová, D., Kovanic, P.: Poklady skryté v účetnictví. Praha, Polygon 1995.

Kislingerová, E. a kol.: Manažerské finance. Praha, C. H. Beck 2007.
časopisy: Ekonom, Hospodářské noviny, od ročníku 2005.

Vedoucí bakalářské práce: Ing. Václav Krutina, CSc.
Katedra ekonomiky

Datum zadání bakalářské práce: 14. března 2008

Termín odevzdání bakalářské práce: 15. dubna 2009

prof. Ing. Magdalena Hrabanková, CSc.
děkanka

JIHOČESKÁ UNIVERZITA
V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH
EKONOMICKÁ FAKULTA
Studentská 13 (25)
370 05 České Budějovice

doc. Ing. Ivana Faltová Leitmanová, CSc.
vedoucí katedry

V Českých Budějovicích dne 28. března 2008

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma „Dlouhodobý majetek a investiční činnost podniku“ vypracovala samostatně na základě vlastních zjištění a materiálů, které uvádím v seznamu literatury.

Ve Zlukově dne 15.4.2009

.....

Vladimíra Vránková

Děkuji vedoucímu bakalářské práce Ing. Václavu Krutinovi, Csc. za jeho odborné vedení, rady a připomínky, kterých se mi při zpracování této práce dostalo.

Dále bych ráda poděkovala majiteli firmy panu Josefu Neumüllerovi, že mi umožnil použít firemní materiály a informace potřebné k mé bakalářské práci.

OBSAH

1 Úvod	2
2 Literární přehled	4
2.1 Podnikový majetek a jeho struktura	4
2.1.1 Dlouhodobý majetek a jeho klasifikace	5
2.1.2 Oceňování a odpisování dlouhodobého hmotného majetku	7
2.1.3 Pořizování a vyřazení dlouhodobého hmotného majetku	10
2.1.4 Dlouhodobý majetek ve vztahu k mezinárodním standardům	10
2.1.5 Struktura, vybavenost a úroveň dlouhodobého hmotného majetku	11
2.2 Investiční činnosti podniku	15
2.2.1 Investice	15
2.2.2 Plánování a financování investic	17
2.2.3 Hodnocení efektivnosti investic	19
2.2.4 Podnikatelské riziko	20
3 Metodika práce	23
4 Charakteristik podniku	26
5 Analýza dlouhodobého majetku	29
5.1 Analýza vybavenosti dlouhodobým majetkem	29
5.2 Analýza úrovně, opotřebení a vybavenosti dlouhodobým hmotným majetkem	31
6 Investiční činnost podniku	38
7 Vybraná investiční akce	39
7.1 Charakteristika projektu	40
7.2 Ekonomická situace podniku a financování	43
8 Závěrečné zhodnocení	47
9 Závěr	50

1 ÚVOD

Každá organizace, ať zisková či nezisková, hospodaří s určitým majetkem. Péče o tento majetek a jeho využívání pro dosažení cílů dané organizace je nedílnou součástí práce vlastníků a manažerů na všech úrovních řízení dané organizace.

Majetková a kapitálová struktura firmy nám podává informace o složení hospodářských prostředků potřebných pro výrobní a obchodní aktivity firmy a z jakých zdrojů (kapitálu) byly pořízeny. Dlouhodobá ekonomická stabilita firmy závisí právě na schopnosti vytvářet a udržovat rovnovážný stav mezi těmito položkami.

Základní přehled o majetkové a kapitálové struktuře a o výsledcích hospodaření dané organizace poskytuje účetnictví. Hlavním úkolem účetnictví je poskytovat manažerům ekonomické informace o stavu majetku a výsledcích hospodaření za uplynulé období. Zároveň jsou však tyto informace východiskem pro mnoho rozhodovacích procesů v každé organizaci. Informace plynoucí z účetního systému využívají (kromě vlastníků a manažerů organizace) pro rozhodovací procesy i další uživatelé (dodavatelé, zákazníci, vláda, věřitelé, zaměstnanci, veřejnost, konkurence aj.).

Majetková struktura podniku je závislá na předmětu činnosti podniku a na finanční politice podniku. Např. v čistě obchodní společnosti převládají zásoby zboží; u firmy výrobní převládají zásoby materiálu a výrobků; u vodní elektrárny převládá dlouhodobý majetek; apod.

Majetkem podniku se rozumí konkrétní složení hospodářských prostředků (strojů, budov, surovin, dopravních prostředků, licencí, patentů, zboží), které podniku slouží k provozování činnosti. Podnik se snaží o dosažení optimálního složení majetku, které je tvořeno majetkem dlouhodobým a oběžným. Podíl jednotlivých druhů majetku závisí především na odvětví, typu podniku a jeho finanční politice.

Je velmi důležité zabývat se analýzou majetku v každém podniku. Objektem zkoumání majetkové struktury je druh a vzájemný vztah majetku, případně i doba jeho vázanosti ve firmě. Při analýze aktiv zkoumáme zejména vztah dlouhodobého a krátkodobého majetku. Jde o tzv. analýzu investování, která nám poskytuje základní informace o tom, jaká část aktiv podniku se nalézá ve vázané a jaká v likvidní formě. Za tím účelem se sestavují tzv. ukazatelé intenzity, které dávají do poměru jednotlivé komponenty struktury aktiv.

Podnikovým majetkem se zaměřením na dlouhodobý majetek se zabývá i tato práce. Analýza podnikového majetku byla provedena na základě posouzení majetkové i kapitálové struktury,

výše a vývoje majetku, jeho využití, úrovně a vybavenosti konkrétní firmy. Zároveň bylo provedeno posouzení investiční činnosti daného podniku. Hodnocení bylo provedeno za období pěti let, tj. od roku 2003 do roku 2007.

2 LITERÁRNÍ PŘEHLED

Každý podnikatel, který chce podnikat, musí k tomu mít potřebné prostředky (budovy, stroje, dopravní prostředky, suroviny apod.). Aby je podnikatel získal, musí mít potřebný kapitál – ať už vlastní nebo vypůjčený.

Konkrétní složení prostředků podniku se označuje jako majetek (majetek podniku, resp. podnikový majetek). Původ (zdroj), ze kterého tento majetek vznikl, tj. jeho finanční krytí, se označuje jako kapitál. Majetek tedy vyjadřuje „co podnik vlastní“ a kapitál „komu to patří.“

Přehled o majetku a kapitálu, obvykle ve formě účtu, se nazývá rozvaha podniku (bilance podniku), kde na levé straně (debetní straně) je zachyceno konkrétní složení majetku podniku, tj. všechna jeho aktiva, a na pravé straně (kreditní straně) jsou zachyceny všechny kapitálové zdroje, tj. pasiva.

2.1 PODNIKOVÝ MAJETEK A JEHO STRUKTURA

Majetek podniku, resp. podnikový majetek (sledovaný v rozvaze, bilanci, v rámci aktiv) představuje veškerý hospodářský majetek, který slouží podniku k dosažení jeho hospodářských cílů.

Klasifikaci podnikového majetku (v souladu se zásadami účetnictví platnými od 1.1.1993, v návaznosti na daňovou soustavu, obchodní zákoník apod.) lze provést podle následujících dvou základních kritérií:

podle povahy se podnikový majetek člení na

- hmotný majetek,
- nehmotný majetek,
- finanční majetek;

podle doby využitelnosti se podnikový majetek člení na

- dlouhodobý majetek – doba využitelnosti je delší než 1 rok,
- krátkodobý majetek – doba využitelnosti je kratší než 1 rok.

V hospodářské praxi při členění podnikového majetku je však brán ohled také na cenu majetku.

Podnikový majetek (v naší současné hospodářské praxi) se člení na:

- dlouhodobý majetek (DM),
- oběžný majetek (OM).

Oběžný majetek (oběžná aktiva) je součástí majetku podniku. Vyjadřuje formy – velmi pestré – umístění kapitálu podniku. Setkáváme se s ním u všech podniků, bez ohledu na jejich organizačně právní formu, velikost, druh činnosti, věcné, ekonomické aj. podmínky hospodaření. Tyto okolnosti však ovlivňují výši, strukturu a jiné stránky oběžného majetku.

Současná praxe v České republice uvádí oběžný majetek v této struktuře:

- zásoby,
- pohledávky dlouhodobé a krátkodobé,
- krátkodobý finanční majetek.

Hlavními hledisky vymezení oběžného majetku jsou zejména: čas (doba používání), funkce, normativní vymezení. Normativní vymezení zahrnuje i cenu, dobu používání, druh majetku aj. kritéria (Valach, 1999).

Jedna forma oběžného majetku přechází v jinou (za peníze jsou nakoupeny suroviny, ty se změny v nedokončené výrobky, ty v hotové výrobky, hotové výrobky v pohledávky, pohledávky v peníze na účtech nebo v hotové peníze). Oběžný majetek je tedy neustále v pohybu, „obíhá“ – odtud jeho název. Na rozdíl od dlouhodobého (stálého) majetku, jehož obrat je velmi pomalý (např. stroje se „obráť“ jednou za pět, deset i více let, budovy za dvacet, padesát i více let), oběžný majetek se obrací velmi rychle (v obchodě např. za několik dní, ve výrobě za několik dní až týdnů). Čím rychleji se obrací, tím za stejných podmínek přinese větší zisk. Oběžný majetek však slouží i k úhradě závazků (dluhů) podniku. Jsou to především peníze, kterými podnik vyrovnává své závazky, nemá-li peníze, musí použít i ostatní oběžný majetek, resp. i stálý majetek (pak ovšem už většinou jako podnik zaniká)(Synek, 2007).

Vzhledem k tomu, že předmětem bakalářské práce je posouzení majetkové struktury se zaměřením na dlouhodobý majetek, práce se proto bude zabývat především problematikou dlouhodobého majetku.

2.1.1 DLOUHODOBÝ MAJETEK A JEHO KLASIFIKACE

Dlouhodobý majetek (neoběžný majetek, případně též fixní, stálý, resp. stálá, fixní aktiva) slouží podniku dlouhou dobu (déle než 1 rok), nespotebovává se najednou, ale postupně se opotřebovává (kromě pozemků) a úměrně tomuto opotřebování přenáší svou cenu ve formě odpisů do nákladů podniku.

Dlouhodobý majetek se dělí na: dlouhodobý hmotný majetek, dlouhodobý nehmotný majetek a dlouhodobý finanční majetek. Pro všechny skupiny je společné, že slouží podniku po dobu delší než jeden rok a obvykle tvoří podstatu jeho majetkové struktury.

Za dlouhodobý hmotný majetek (dále DHM) se považují pozemky bez ohledu na výši ocenění, pokud nejsou zbožím, stavby bez ohledu na výši ocenění a dobu použitelnosti, samostatné movité věci a soubory movitých věcí. Do samostatných movitých věcí a souboru movitých věcí patří předměty z drahých kovů bez ohledu na výši ocenění, samostatné movité věci a soubory movitých věcí se samostatným technicko-ekonomickým určením (př. stroje, dopravní prostředky) s dobou použitelnosti delší než jeden rok a od výše ocenění určené účetní jednotkou, a to při splnění povinností stanovených zákonem, zejména respektováním principu významnosti a věrného a poctivého zobrazení majetku. Za dlouhodobý hmotný majetek se dále považují pěstitelské celky trvalých porostů s dobou plodnosti delší než tři roky, dospělá zvířata a jejich skupiny. Dospělá zvířata a jejich skupiny zahrnují dospělá zvířata a jejich skupiny (například stáda, hejna) s dobou použitelnosti delší než jeden rok a od výše ocenění určené účetní jednotkou, a to při splnění povinností stanovených zákonem, zejména respektováním principu významnosti a věrného a poctivého zobrazení majetku. Jiný dlouhodobý hmotný majetek obsahuje bez ohledu na výši ocenění ložiska nevyhrazeného nerostu nebo jejich části koupené nebo nabyté vkladem jako součást pozemku v rozsahu vymezeném geologickým průzkumem a umělecká díla, která nejsou součástí stavby, sbírky, movité kulturní památky, předměty kulturní hodnoty a obdobné movité věci stanovené zvláštními právními předpisy, popřípadě jejich soubory. Položky dlouhodobého hmotného majetku stavby a samostatné movité věci a soubory movitých věcí dále obsahují technické zhodnocení. Nedokončený dlouhodobý hmotný majetek obsahuje pořizovaný dlouhodobý hmotný majetek po dobu jeho pořizování do uvedení do stavu způsobilého k užívání. Poskytnuté zálohy na dlouhodobý hmotný majetek obsahuje krátkodobé a dlouhodobé zálohy poskytnuté na pořízení dlouhodobého hmotného majetku (www.podnikatel.cz).

Dlouhodobý hmotný majetek se dále v podniku dělí na odpisovaný a neodpisovaný. Do dlouhodobého hmotného majetku odpisovaného řadíme stavby, samostatné movité věci a soubory movitých věcí se samostatným technicko-ekonomickým určením, pěstitelské celky trvalých porostů s dobou plodnosti delší než tři roky, základní stádo a tažná zvířata a ostatní dlouhodobý majetek. Do dlouhodobého majetku, který se neodepisuje patří pozemky bez ohledu na výši

ocenění (pokud nejsou zbožím) a umělecká díla a sbírky – výtvarná díla a umělecké předměty (pokud nejsou součástí stavebních objektů).

Dlouhodobým nehmotným majetkem (dále DNM) se rozumí zejména zřizovací výdaje, nehmotné výsledky výzkumu a vývoje, software, ocenitelná práce a goodwill s dobou použitelnosti delší než jeden rok a od výše ocenění určené účetní jednotkou s výjimkou goodwillu, a při splnění podmínek dále stanovených a při splnění povinností stanovených zákonem, zejména respektováním principu významnosti a věrného a poctivého zobrazení majetku. Dále obsahuje povolenky na emise a preferenční limity. Dobou použitelnosti se rozumí doba, po kterou je majetek využitelný pro současnou nebo uchovatelný pro další činnost nebo může sloužit jako podklad nebo součást zdokonalovaných nebo jiných postupů a řešení včetně doby ověřování nehmotných výsledků. V účetnictví se dlouhodobý nehmotný majetek sleduje v tomto členění:

- zřizovací výdaje, tj. výdaje spojené se zřízením (založením) nového podniku bez výdajů na pořízení dlouhodobého hmotného a nehmotného majetku, zásob a výdajů na reprezentaci,
- nehmotné výsledky výzkumu a vývoje, které nejsou předmětem průmyslových a jiných ocenitelných práv,
- software,
- ocenitelná práce, licence, know-how, předměty průmyslových práv a jiné výsledky duševní tvořivé činnosti.

Dlouhodobý finanční majetek (dále DFM) je v podniku zastoupen dlouhodobými cennými papíry a vklady, které budou v držení podnikatele déle než 1 rok, půjčkami poskytnutými podnikům a ostatními půjčkami s dobou splatnosti delší než 1 rok, ostatními dlouhodobými cennými papíry a vklady, jako nakoupené obligace a jiné dluhopisy, pokladniční poukázky, vkladové listy a termínované vklady, s dobou splatnosti delší než 1 rok.

Protože dlouhodobý majetek slouží v podniku velmi dlouho (budovy i desítky let), je rozhodování o pořízení dlouhodobého majetku jedním z nejdůležitějších strategických rozhodnutí.

Ve výrobních podnicích je hlavní složkou majetku dlouhodobý hmotný majetek, dlouhodobý nehmotný a dlouhodobý finanční majetek tvoří jen malou část majetku většiny podniků. Proto se tato práce zabývá hlavně dlouhodobým hmotným majetkem.

2.1.2 OCEŇOVÁNÍ A ODPISOVÁNÍ DLOUHODOBÉHO HMOTNÉHO MAJETKU

Dlouhodobý majetek se oceňuje pořizovací cenou, reprodukční pořizovací cenou nebo vlastními náklady.

Pořizovací cena (PC) – obsahuje cenu pořízení dlouhodobého majetku včetně nákladů spojených s pořízením až do doby jeho uvedení do užívání. Pořizovací cenou se oceňuje veškerý dlouhodobý majetek pořízený nákupem.

Reprodukční pořizovací cena (RPC) – je cena, za kterou by byl dlouhodobý majetek pořízen v době, kdy se oceňuje. Reprodukční pořizovací cenou se oceňuje dlouhodobý hmotný a nehmotný majetek nenakoupený ani nevytvořený vlastní činností, tedy v ostatních případech. Reprodukční pořizovací cenou oceňujeme nehmotný a hmotný dlouhodobý majetek nabytý darováním, bezúplatně nabyté předměty (dlouhodobý hmotný majetek) po skončení finančního leasingu, nehmotný a hmotný dlouhodobý majetek nově zjištěný a v účetnictví nezachycený (inventární přebytky), vklad nehmotného nebo hmotného dlouhodobého majetku a bezúplatně nabyté povolenky na emise a preferenční listy prvním držitelem (Ryneš,2007).

Vlastní náklady (VN) – jsou veškeré přímé náklady a nepřímé náklady (výrobní režie, popř. nepřímé náklady správního charakteru) bezprostředně související s vytvořením dlouhodobého hmotného a nehmotného majetku vlastní činností. Vlastními náklady se oceňuje dlouhodobý hmotný a nehmotný majetek vytvořený vlastní činností (pořízený nebo vyrobený ve vlastní režii).

Cena pořízení (CP) – je cena, za kterou byl dlouhodobý majetek pořízen bez nákladů s jeho pořízením souvisejících.

Ocenění jednotlivého odpisovaného dlouhodobého hmotného majetku a dlouhodobého nehmotného majetku se zvyšuje o technické zhodnocení (modernizace, rekonstrukce, stavební úpravy).

U odpisovaného dlouhodobého hmotného a nehmotného majetku se zjišťuje též zůstatková cena. Zůstatkovou cenou (ZC) u odpisovaného dlouhodobého hmotného a nehmotného majetku se rozumí rozdíl mezi počáteční cenou (PočC), resp. vstupní cenou ($PočC = PC, RPC$ nebo VN) a celkovou výší provedených odpisů ke konci období, k němuž se zůstatková cena zjišťuje (uvedená suma provedených odpisů se v účetnictví označuje jako oprávky).

Dlouhodobý hmotný majetek (budova, stroj) a dlouhodobý nehmotný majetek (software, know-how) slouží v podniku delší dobu. Je samozřejmé, že náklady na jeho pořízení nelze zahrnout do nákladů toho období, ve kterém byl pořízen.

V ekonomickém smyslu náklady na pořízení dlouhodobého majetku nejsou náklady podniku (ty vznikají až použitím dlouhodobého majetku ve výrobě nebo v provozu), ale změnou jedné formy majetku (aktiv), tj. peněžních prostředků, v jinou formu majetku (aktiv), tj. budovu, stroj apod.

Hodnota (resp. cena) dlouhodobého majetku postupně přechází do nákladů podniku ve formě odpisů. Odpisy tak umožňují vyjádřit postupné snižování ceny dlouhodobého majetku, tj. vyčíslit zůstatkovou cenu dlouhodobého majetku. Odpisy tvoří součást nákladů podniku, jejich výše má vliv a zisk podniku. Je nutno zdůraznit, že existence odpisů vede k rozdílu mezi ziskem a cash flow.

Při praktickém odpisování lze v podstatě rozlišovat tři způsoby (metody) odpisování a sice lineární, progresivní, degressivní.

Účetní jednotky, které mají vlastnické právo k majetku, o tomto majetku účtují a odpisují ho (§ 28 odst. 1 zákona o účetnictví) v souladu s odpisovým plánem.

Nehmotný a hmotný dlouhodobý majetek se odpisuje nepřímým způsobem formou odpisů na podkladě odpisového plánu. Tento plán i metodu odpisování si podnik stanoví pro jednotlivé složky dlouhodobého majetku v závislosti na způsobu jejich využití a kalkulačních metodách, např. odpis podle výkonu nebo času. Dobou použitelnosti dlouhodobého nehmotného majetku pro účely stanovení doby odpisování, (pokud nejde o ocenitelná práva a případy, kdy doba použitelnosti je stanovena právními předpisy), se rozumí doba, po kterou je majetek upotřebitelný pro současnou nebo uchovatelný pro další činnost, popř. prodej a může sloužit jako podklad k obdobným nebo jiným řešením. Doba použitelnosti se rozumí včetně uvádění do stavu způsobilého k užívání, osvojení, ověřování a vyhodnocování (Ryneš, 2007).

Při odpisování majetku rozlišujeme odpisy účetní a odpisy daňové. Výhodou účetních odpisů je, že podnik si sám může určit, jak dlouho chce daný majetek odepisovat a jakou metodu odpisování použít, lépe vystihují skutečné opotřebení majetku. K rozdílu mezi účetními a daňovými odpisy dochází zejména u dlouhodobého hmotného majetku, a od roku 2004 také u dlouhodobého nehmotného majetku, u nichž budou stanoveny odpisy podle podnikových odpisových plánů, zatímco daňové předpisy zařazují jednotlivé položky odpisovaného hmotného

a nehmotného majetku do jednotlivých odpisových skupin. V této souvislosti je nutné upozornit na to, že drobný dlouhodobý hmotný i nehmotný majetek není zákonem o daních z příjmů definován a z tohoto důvodu daňové předpisy vycházejí z účetních odpisů, tj. účetní odpisy drobného dlouhodobého nehmotného a hmotného majetku jsou daňově uznatelnými náklady, i když ve vybraných případech zákon o daních z příjmů omezuje jejich uznatelnost (Ryneš, 2007).

Účetní odpis je rovnoměrný odpis stanovený účetní jednotkou dle skutečné životnosti uvedený ve vnitropodnikové směrnici. Zahajuje se po zařazení do používání a nelze ho přerušit. V roce zařazení je roční výše účetního odpisu závislá na datu zařazení. Daňový odpis je stanoven zákonem o daních z příjmů, daňové odpisování nemusí být zahájeno, daňový odpis je možno přerušit. Daňový odpis není závislý na datu zařazení, ale na procentu stanoveném zákonem v odpisových tabulkách.

2.1.3 POŘIZOVÁNÍ A VYŘAZENÍ DLOUHODOBÉHO MAJETKU

Pořízení dlouhodobého hmotného a nehmotného majetku lze realizovat těmito způsoby: koupí, vytvořením vlastní činností, nabytím práv k výsledkům duševní a tvořivé činnosti, darováním, vkladem dlouhodobého majetku od jiné osoby, např. nepeněžité vklady do obchodních společností při zvyšování základního kapitálu nebo při přeměnách podle obchodního zákoníku, bezúplatným převodem podle právních předpisů, převodem z osobního vlastnictví do obchodního majetku individuálního podnikatele.

Vyřazení hmotného a nehmotného investičního majetku se děje v zásadě následujícími způsoby:

- likvidací a to dobrovolnou po skončení doby odpisování (užívání), dobrovolnou před skončením doby odpisování, v důsledku škod, v důsledku mank,
- prodejem,
- darováním,
- vkladem do základního kapitálu jiného subjektu,
- bezúplatným převodem podle právních předpisů,
- přeřazením z obchodního majetku (podnikání) do osobního užívání u individuálního podnikatele (Ryneš, 2007).

Při vyřazení části souboru movitých věcí a při částečné likvidaci jednotlivého hmotného dlouhodobého majetku trvalým vyřazením věci, aniž by se majetek znehodnotil nebo ztratil

způsobilost užívání, se sníží ocenění majetku o pořizovací cenu vyřazené věci, přičemž míra odepsanosti vyřazené věci je shodná s mírou odepsanosti původního majetku (Ryneš,2007).

2.1.4 DLOUHODOBÝ MAJETEK VE VZTAHU K MEZINÁRODNÍM STANDARDŮM

V krátkosti je možno se ještě zmínit o dlouhodobém hmotném a nehmotném majetku účtovaném podle mezinárodních standardů IAS/IFRS.

Předmětem standardu jsou nehmotná aktiva (IAS 38), pokud nejsou upravena jinými standardy. Předmětem standardu nejsou zejména finanční aktiva, práva k nerostnému bohatství, nehmotná aktiva vyplývající z pojistných smluv, goodwill a ostatní nehmotná aktiva, která jsou upravena jinými standardy. Nehmotnými aktivy jsou například programy, patenty, autorská práva, filmy, seznamy zákazníků, povolení k určité činnosti, dovozní kvóty, koncese, obchodní značky, názvy periodik, zákaznické nebo dodavatelské vztahy, podíl na trhu, marketingová práva apod. K rozpoznání a vykázání nehmotného aktiva je nutno, aby aktivum splnilo obecnou definici aktiva formulovanou v Koncepčním rámci. Z charakteru nehmotných aktiv vyplývají v procesu rozpoznání určitá specifika. Důležitými podmínkami rozpoznání nehmotného aktiva jsou především identifikovatelnost a ovládání (kontrola) aktiva. Problematický může být u nehmotných aktiv rovněž dostatečně spolehlivý odhad budoucí užitečnosti aktiva a jeho ocenění (Dvořáková, 2006).

IAS 16 je stěžejním standardem, který upravuje oblast dlouhodobých hmotných aktiv určených k užívání účetní jednotkou. Tento standard se vztahuje na veškeré pozemky, budovy a zařízení, které jsou pořízeny za účelem využívání při běžné podnikové činnosti.

IAS 16 definuje pozemky, budovy a zařízení jako hmotná aktiva, která podnik drží z důvodu používání ve výrobě nebo zásobování zbožím či službami nebo k administrativním účelům, a dle očekávání budou využívána během více než jednoho období.

Podmínkou vykázání těchto aktiv je pravděpodobnost, že přinesou ekonomický užitek – to vyžaduje, aby byla na podnik přenesena všechna rizika i prospěch z těchto aktiv. Zároveň musí být možno pořizovací náklady spolehlivě měřit – aktiva musí být spolehlivě ocenitelná. Podmínky vykázání navazují na obecnou definici aktiva uvedenou v Koncepčním rámci (Dvořáková, 2006).

2.1.5 STRUKTURA, VYBAVENOST A ÚROVEŇ DLOUHODOBÉHO HDMOTNÉHO MAJETKU

Podniky jsou specializované organizace, které se věnují řízení výrobního procesu. Výroba je organizována ve firmách, protože efektivnost většinou vyžaduje výrobu ve velkém rozsahu, opatření značných finančních zdrojů a pečlivém řízení a monitorování probíhající činnosti (Samuelson, 2007).

Strukturou podnikového majetku rozumíme podíl jednotlivých složek na celkovém objemu majetku podniku. Podniky mají různý stupeň vybavenosti. Rozlišujeme, jestliže je podnik výrobní nebo nevýrobní. Ve výrobním podniku je významným úkolem při přípravě každé výroby dosažení potřebného vztahu mezi tržbami, objemem produkce a vlastními náklady, aby bylo dosaženo potřebného zisku. Tento postup označujeme proporciováním vlastních nákladů na výrobu. Proporciování výrobních parametrů je zvláště důležité při přípravě nových investic. Dosavadní postup, kdy byla nejdříve vyprojektována investice a teprve pak byla prováděna kalkulace ekonomických výsledků výroby vedl často k tomu, že ekonomické efektivnosti investic nebylo dosahováno jejím variantním řešením, ale efektivnosti investic bylo dosahováno často nereálným zvýšením intenzity výroby. Často podnik potřebné intenzity nedosáhl a tím byla ohrožena návratnost dané investice. Předřazením ekonomické přípravy výroby před přípravou investice dává možnost výběru takové investice, u níž by byla zaručena požadovaná návratnost při zpravidla průměrných parametrech výrobního procesu (Střeleček, 1992).

Ve výrobních podnicích je zpravidla nejdůležitější položkou dlouhodobý hmotný majetek. Z tohoto důvodu má velký význam jeho podrobnější členění. V praxi se můžeme setkat se členěním podle charakteru využití. Toto členění dává přehled o tom, jakým způsobem jsou stroje použity, jak jsou podniky zabezpečeny pro případ poruch výrobního zařízení, zda není v podnicích nepotřebný dlouhodobý hmotný majetek. Z těchto důvodů členíme DHM na majetek:

- používaný v provozu při výrobním procesu nebo v opravě, kdy jde jen o dočasné vyřazení z činnosti za účelem oprav,
- v rezervě, kdy je tento majetek připraven kdykoliv nahradit opotřebovaný nebo poškozený majetek,
- přebytečný, který podnik nepotřebuje k plnění úkolů nebo který přesahuje rozsah přiměřený úkolům,

- neupotřebitelný, který pro své úplné opotřebení nebo poškození, popřípadě zřejmou zastaralost nebo nehospodárnost v provozu již nemůže sloužit svému původnímu účelu nebo určení,
- dočasně nepotřebný, který podnik dočasně nepotřebuje k plnění svých úkolů.

Podrobnějším ukazatelem je využití kapacit jednotlivého dlouhodobého hmotného majetku podle počtu odpracovaných hodin.

Dalším kritériem třídění DHM je jeho členění podle technologické funkce. Toto třídění je pro plánování reprodukce dlouhodobého hmotného majetku a zejména pro potřeby inventarizace příliš hrubé, každá třída pracovních strojů a zařízení se musí dále podrobněji členit. Toto podrobné třídění může být podkladem pro rozvoj a kombinaci jednotlivých složek dlouhodobého hmotného majetku podniků, provozů atd. s dosažením maximální efektivity.

Takto rozřídění majetek nám dále umožní vyjádřit nejčastěji používané rozdělení dlouhodobého majetku na aktivní a pasivní složku. Do aktivní složky Makovec a Polívka (1987) zahrnují ty pracovní prostředky, které přímo a bezprostředně působí na pracovní předměty a které přímo ovlivňují výrobní kapacitu. Zvýšenou péčí o ně si podnik může zajistit i zvýšenou výrobu. Pasivní složka zahrnuje jen ty prostředky, které se sice účastní výrobního procesu, avšak nepůsobí přímo na pracovní předměty. Tento dlouhodobý hmotný majetek vytváří příznivé hmotné podmínky pro to, aby výrobní proces mohl probíhat. Jedná se o převážnou část staveb, budov a inventář.

Podle účasti dlouhodobého hmotného majetku ve výrobním procesu rozeznáváme výrobní a nevýrobní dlouhodobý hmotný majetek. Do výrobního řadíme ten dlouhodobý hmotný majetek, který se přímo účastní výrobního procesu nebo tvoří nutnou rezervu pro zabezpečení nepřetržité činnosti podniku. Oproti tomu část dlouhodobého hmotného majetku, která se využívá ve sféře oběhu, služeb a spotřeby, představuje nevýrobní dlouhodobý majetek.

Pro plánovanou reprodukci (náhradu) dlouhodobého hmotného majetku je důležité jeho stáří či ekonomická životnost. Proto se majetek rozděluje podle dohodnutých kritérií do věkových skupin. Tato věková struktura do určité míry charakterizuje stupeň opotřebení dlouhodobého hmotného majetku a nepřímou jeho technickou úroveň (Makovec, Polívka, 1987).

Každý podnik by spolu s využíváním dlouhodobého majetku měl sledovat jeho úroveň, která slouží jako podklad pro plánování investic, generálních oprav apod. Pro zjištění úrovně stálého majetku se v podniku používají ukazatele věkové struktury dlouhodobého majetku. Tyto

ukazatele jsou zvláště důležité u strojů a výrobního zařízení, protože stáří strojů vyjadřuje do značné míry jejich technickou úroveň. Věková struktura se hodnotí nejen u jednotlivých druhů (souborů) majetku, ale hodnotí se i u veškerého dlouhodobého majetku jako celku, a to ukazatelem průměrného stáří počítaného nejčastěji váženým aritmetickým průměrem. Ukazatel stáří mohou použít pouze ty podniky, které nakupují majetek zcela nový. Nákupem již částečně opotřebeného majetku se výsledná hodnota stává nepřesnou. To platí i u výpočtu průměrného opotřebenění. Ten dává do poměru souhrn opravek a souhrn pořizovacích cen dlouhodobého majetku (Makovec, Polívka 1987).

U dlouhodobého majetku je jedním z nejpoužívanějších ukazatelů vybavenost stálými aktivy. Její priorita spočítá ve skutečnosti, že vybavenost je jedním z nejdůležitějších činitelů zvyšování produktivity práce. Ta ukazuje vybavenost pracovníků dlouhodobým majetkem a poměruje dlouhodobý majetek k průměrnému počtu pracovníků. Majetek může být vyjádřen buď ve výši vstupní ceny nebo zůstatkovou hodnotou majetku. Vyjádření vstupní cenou se upřednostňuje, protože fyzický stav strojů lépe odráží vybavenost pracovníků. Pro zkoumání vztahů dlouhodobého majetku podle jeho materiální formy je důležité analyzovat poměr aktivního dlouhodobého majetku, který se na výrobním procesu podílí přímo a pasivního dlouhodobého majetku, který se na výrobním procesu podílí nepřímě. Je žádoucí a podle Makovce a Polívky (1987) dokonce objektivní nutností soustavný růst podílu aktivního dlouhodobého majetku. Je to spojeno s rychlým technickým pokrokem, a proto je nutné usilovat o dokonalé využití dosavadních výrobních ploch a umisťovat na ně novou techniku nejvyšší úrovně. Čím je vyšší podíl aktivního dlouhodobého majetku, zejména pracovních strojů a zařízení, tím větší jsou zdroje růstu výroby a produktivity práce.

Pro posouzení dlouhodobé likvidity se využívá dvou ukazatelů. První je stupeň krytí dlouhodobého majetku vlastním kapitálem, který poměruje vlastní kapitál s dlouhodobým majetkem. Čím vyšší hodnota ukazatele vyjde, tím vyšší bude i finanční jistota jak pro podnik, tak i pro věřitele. Druhým ukazatelem je ukazatel stupně krytí dlouhodobého majetku dlouhodobým kapitálem, který dává do poměru dlouhodobý kapitál (vlastní kapitál a cizí dlouhodobý kapitál) a dlouhodobý majetek. Výsledná hodnota by podle Freiberga (1994) měla nabývat hodnot vyšších než 1, neboť i část oběžného majetku je třeba z důvodů snižování rizik zpravidla financovat dlouhodobými finančními zdroji. U obou ukazatelů platí, že pokud podnik

bude vlastnit vysoký podíl dlouhodobého majetku, musí tento majetek krýt vysokým podílem dlouhodobě vázaného kapitálu.

Při používání dlouhodobého majetku vznikají náklady na údržbu. Pokud je jejich hodnota vysoká, je to pro podnik nežádoucí, protože vynakládáním neúměrně vysokých nákladů na údržbu si podnik snižuje peněžní prostředky na jejich obnovu. Makovec a Polívka (1987) proto dávají do poměru náklady na údržbu a dlouhodobý majetek. Vysokou hodnotu považují za nežádoucí.

Abychom mohli jednotlivé ukazatele vypočítat a pracovat s nimi, je třeba třídit dlouhodobý majetek a vést jeho potřebnou evidenci. V určitých případech může být důležitá i metoda evidence, stavu a pohybu dlouhodobého majetku.

2.2 INVESTIČNÍ ČINNOST PODNIKU

Pokud chce podnik obstát na trhu a být konkurenceschopný, musí se rozvíjet. Rozvoje dosáhne pouze tehdy, když bude investovat. Lze tedy říci, že bez investic se žádný podnik neobejde. Rozhodování o investicích je typické tím, že jde o dlouhodobé rozhodování, kde je nezbytné uvažovat s faktorem času, rizikem změn po dobu přípravy i realizaci projektu. Velice výrazně ovlivňuje efektivnost celé činnosti podniku po dlouhé období a je náročné na komplexní znalosti interních a externích podmínek, za kterých se investice uskutečňuje a ve kterých bude působit (Valach, 1999).

2.2.1 INVESTICE

Investice bývá někdy charakterizována jako odložená spotřeba. Proč tedy lidé investují? Proč odkládají svoji spotřebu do budoucnosti? Co jejich investiční rozhodování ovlivňuje?

Velkou část investic v našem národním hospodářství vykonávají jednotlivci, domácnosti, různé firmy; my se zaměříme na podniky, i když všechny principy, postupy atd. platí i pro jednotlivce, resp. domácnosti. V této kapitole se proto budeme zabývat rozhodováním o investicích v podniku. To s přechodem na tržní ekonomiku nabylo mimořádného významu, protože jen a jen podnik rozhoduje, zda určitou investici bude realizovat, nebo nikoliv. Zmýlí-li se, ponese důsledky chybného rozhodnutí také sám. Na rozdíl od běžných provozních (operativních) rozhodování, jejichž chyby lze obvykle napravit, investiční rozhodnutí má

dlouhodobé účinky. Špatně zaměřená a neefektivní investice může přivést podnik do finanční tísně i k úpadku. Dlouhodobý charakter investičních rozhodnutí přináší dva problémy:

- je nutné brát v úvahu faktor času (to, jak ukážeme dále, řešíme diskontováním)
- je nutné se vyrovnat s nejistotou a rizikem, které přináší budoucnost (nestačí uvažovat pouze s budoucími výnosy, ale je nutné počítat i s jejich rizikem) (Synek, 2007).

Investice jsou finanční prostředky vkládané do dlouhodobého nehmotného, hmotného nebo finančního majetku. Investice do nehmotného majetku jsou finanční prostředky vynakládané na výzkum a vývoj nových výrobků a technologií, na zakoupení licencí či patentů, ale také vkládané do lidského kapitálu – vzdělávání pracovníků a ochrany jejich zdraví. Investicemi do hmotného majetku pořizujeme nový nebo obnovujeme opotřebovaný dlouhodobý hmotný majetek. Investicemi do finančního majetku rozumíme nakoupení cenných papírů (Němec, 1998).

Investování je využívání úspor, ať vlastních či cizích. Jinými slovy investování je ekonomická činnost, při které se podnikatel vzdává současné spotřeby s nadějí na zvýšení výnosů v budoucnosti. A vzdát se současné spotřeby znamená spořit. Vynakládání vlastních úspor se projevuje využitím použitelného zisku. Vynakládání cizích úspor se děje pomocí úvěrů.

Z hlediska rozsahu rozlišujeme: čisté investice – vynakládané na pořízení nového majetku a hrubé investice, což jsou investice plus prostředky vynaložené na obnovu stávajícího, opotřebovaného majetku. Investice do dlouhodobého hmotného majetku členíme z věcného a funkčního hlediska na investice strojní, tj. do strojů a zařízení a investice stavební, tj. do budov a jiných staveb. Objektivně by měly být investice strojní (též nazývané aktivní) vždy větší než pasivní investice stavební, neboť aktivními investicemi působíme přímo na zvyšování produktivity práce a rychleji dosahujeme kýženého výnosu (Němec, 1998).

Z hlediska financování, účetnictví a daňových předpisů rozlišujeme tři základní skupiny investic:

- finanční investice do dlouhodobého finančního majetku, jako je nákup dlouhodobých cenných papírů (obligací, zástavních listů, dlouhodobých směnek), vklady do investičních a jiných společností (účasti, podílové listy), dlouhodobé půjčky, nákup nemovitostí aj. s cílem obchodovat s nimi a získat úroky, dividendy nebo zisk. V našem účetnictví jsou vedeny v položce finanční investice.
- hmotné (věcné, fyzické) investice do dlouhodobého hmotného majetku vytvářející nebo rozšiřující výrobní kapacitu podniku; jde o výstavbu nových budov, staveb, dopravních

cest, o nákup pozemků (vše bez ohledu na pořizovací cenu), strojů, výrobního zařízení, dopravních prostředků potřebných k další výrobě (s pořizovací cenou určenou účetní jednotkou a dobou použitelnosti delší než 1 rok).

- nehmotné (nemateriální) investice do dlouhodobého nehmotného majetku jako je nákup know-how (výrobně technických poznatků), licencí, softwaru, autorských práv, jako jsou výdaje na výzkumné a podobné činnosti, na vzdělání, sociální rozvoj, výdaje na zřízení podniku aj.

Podnik může dlouhodobý majetek získat koupí (tak obvykle získává stroje, výrobní zařízení pozemky aj. nemovitosti, dlouhodobé cenné papíry), investiční výstavbou, a to: dodavatelským způsobem (např. výstavbu haly provádí stavební firma), ve vlastní režii (obvykle menší akce), bezúplatným nabytím na základě smlouvy o koupi najaté věci (podle § 489-496 obchodního zákoníku), nazývané finanční leasing, darováním (Synek, 2007).

2.2.2 PLÁNOVÁNÍ A FINANCOVÁNÍ INVESTIC

Plánování investic (investičních akcí) je jednou z nejsložitějších a mnohostranných činností podnikového managementu. Vychází z dlouhodobých strategických cílů podniku, hledá způsoby a cesty jak tyto cíle splnit, hledá zdroje pro zamýšlené investiční akce, sestavuje kapitálové rozpočty, hledá použití pro volné finanční zdroje, tj. vyhledává investiční příležitost, hodnotí efektivnost investičních projektů a vybírá nejefektivnější z nich, hodnotí uskutečněné investiční projekty aj. (Synek, 2007).

Plánování investic vychází ze strategického podnikatelského plánu, který zachycuje hlavní cíle podniku. Strategický podnikatelský plán je produktem vrcholového vedení podniku (tzv. top managementu), především pracovníků marketingu, výroby a financí; jsou v něm stanoveny cíle v oblasti nových výrobků a zdokonalování výrobků, správních, odbytových a jiných nákladů, hledání nových investičních příležitostí, cíle sociální a cíle v oblasti ekologie aj. Je zřejmé, že mezi stanovenými cíli mohou vznikat rozpory (dnes např. rozpor mezi cíli ve snižování nákladů a ekologickými požadavky).

Cíli „maximalizace zisku“ či „maximalizace tržní hodnoty firmy“ musí být podřízena i investiční politika podniku. Zvýšením (přírůstkem tržní hodnoty firmy) není cena nové investice (např. cena nové haly, stroje apod.), ale budoucí peněžní příjmy (budoucí cash flow), které investice přinese. V ekonomice působí tzv. faktor času a že „koruna dnes je cennější než koruna

zítra.“ Nemůžeme proto bezprostředně vypočítat přínos investice tak, že bychom od sumy budoucích peněžních výnosů získávaných v letech využívání investice, odečetli dnešní pořizovací náklady (cenu) investice. Všechny další hodnoty budeme muset nejprve přepočítat na stejnou časovou základnu (Synek, 2007).

Plánování investic má i svou věcnou stránku. Z hlediska věcného jde o rozhodování o technickém a výrobním charakteru investice (jaké stroje a zařízení mají být obnoveny nebo nově pořízeny, jak mají být výrobní kapacity rozšířeny, kdo zajistí projektovou přípravu a kdo bude dodavatelem, jaký bude časový průběh výstavby apod.). Vychází se z cílů podniku, hledají se „příležitosti“ jak je splnit; ty jsou konkretizovány v investičních projektech. Jejich příprava probíhá ve fázích. První z nich je předinvestiční fáze členěná do tří etap: identifikace investičních příležitostí (opportunity study), předběžný výběr projektu (pre-feasibility study) a hodnocení projektu a jeho schválení nebo zamítnutí (feasibility study).

Z investičních projektů se vybírají ty nejvhodnější jak po technické, tak ekonomické stránce (pre-feasibility studies). Na jejich základě se vypracovává podrobná technicko-ekonomická studie, která obsahuje souhrnný přehled, zdůvodnění projektů, údaje o trhu a ostatním prostředí, technický a organizační projekt, ekonomické a finanční vyhodnocení projektů aj. Technicko-ekonomická studie bývá označována anglickým názvem feasibility study a je považována za hlavní nástroj variantního myšlení. Tato fáze plánovacího cyklu investic se označuje jako fáze předinvestiční (Synek, 2007).

Financování investic, též zvané jako dlouhodobé financování, se zabývá soustředěním a optimálním složením různých forem finančních zdrojů na úhradu podnikových investic (Valach, 1999). Přitom je snahou každého podniku nenarušit si svou finanční stabilitu a vynaložit co nejnižší náklady na investici, které budou splňovat požadovanou míru výnosnosti. K financování investičních variant se využívají interní zdroje, externí zdroje nebo jejich kombinace.

Ve státech s rozvinutou tržní ekonomikou se používá daleko více forem dluhového (ale i vlastního) financování. Například Wöhe (1995) uvádí tyto formy financování z cizích zdrojů:

- dlouhodobé financování (průmyslové obligace, konvertibilní dlužní úpisy, opční dlužní úpisy, ziskové dlužní úpisy, půjčky na zástavní listy, požitkové a participační listy),
- leasing (operační, finanční),
- krátkodobé financování (dodavatelský úvěr, kontokorentní úvěr, směnečný úvěr, lombardní úvěr, záruční úvěr, faktoring, rembousní úvěr, negociační úvěr, forfaktoring),

- inovované (půjčky s nulovým kuponem=zerobonds, proměnlivé úročené půjčky=floating rate notes, půjčky s dvojitou měnou=multi currency notes aj.).

V případě investic je možno mluvit o investičních úvěrech. U investičních úvěrů je nutno zmínit dva důležité aspekty, které bývají někdy investory podceňovány, a to nutnost současného provozního financování a volba správného způsobu úročení. Mnoho investorů při žádosti o investiční úvěr bere v potaz pouze projektované náklady investice. Ve skutečnosti většinou dochází z řady příčin k překročení těchto nákladů – ne vše bývá v projektu do důsledku zakalkulováno. Pokud však dochází po realizaci k nárůstu produkce firmy, bývá to doprovázeno v naprosté většině i růstem zásob, pohledávek, rozpracované výroby, to jest v konečném důsledku generuje i zvýšenou potřebu provozního financování. Na tento fakt mnoho firem při žádostech o úvěr zapomíná a následné diskuse s bankou o dodatečném provozním limitu bývají často nepříjemné pro obě strany. Je tedy lépe tuto potřebu také vyčíslit a s bankou projednat již při jednání o úvěru investičním (Hospodářské noviny, 2005).

Úrok, jako cena zapůjčených peněz, má významné místo v různých oblastech finančního rozhodování podniku. Podstatnou úlohu hraje i při rozhodování o investicích. Plní zde v podstatě trojí funkci:

- Vytváří stimuly (antistimuly) k úsporám a investicím. V důsledku růstu úroku dochází k růstu úspor (poptávky po kapitálu). Pokles úroků vede přirozeně k poklesu úspor a k růstu investic.
- Je nástrojem alokace kapitálu. Umožňuje vybírat investiční varianty s nejvyšším efektem. V důsledku růstu úroku podnik omezuje investiční projekty s nižším výnosem. Naopak při poklesu úroku je možné realizovat i projekty s menším výnosem. Jestliže úrok převyšuje očekávaný výnos z investice, firma přestává investovat. Úrok tak napomáhá vybírat investiční projekty a vymezuje i celkovou možnou výši investovaného kapitálu – celkovou poptávku podniku po investicích. Vystupuje jako mezní náklad kapitálu.
- Třetí úloha úroku v investičním rozhodování spočívá v tom, že vystupuje jako nástroj zohledňování faktoru času. Pomocí úročení a odúročení určíme budoucí nebo současnou hodnotu kapitálových výdajů a peněžních příjmů z investic. Čím delší časový úsek posuzujeme, tím podstatněji ovlivňuje úrok celé rozhodování. Úrok zde vystupuje jako alternativní náklad kapitálu (Valach, 1995).

Při investování je možno dopustit se určitých chyb. Investování bez informací patří mezi jednu z nich. Portfolio investic je třeba pravidelně monitorovat, a to vyžaduje čas a tvrdou práci. Cenu akcií ovlivňuje řada parametrů. Každý klient by tedy měl sledovat ekonomické zpravodajství, hospodaření svých společností a doporučení makléřů. Měl by se zaměřit na strategické plány společnosti a odhady zisků. Vyplatí se přitom posuzovat i celé odvětví, pozici společnosti na trhu a vývoj konkurence. I ten nejmenší akcionář se také může účastnit valných hromad a hlasovat o strategických rozhodnutích (HN, 2008).

2.2.3 HODNOCENÍ EFEKTIVNOSTI INVESTIC

Hodnocení investic slouží podniku k rozhodnutí, zda investici uskutečnit, nebo v případě hodnocení více investičních variant, kterou investici uskutečnit. Ale cílem hodnocení investic není pouze zhodnotit investiční projekty a vybrat nejlepší z nich. Jde především o to, aby nová investice zlepšila konkurenční postavení firmy (Synek, 2007).

Jestliže jsou stanoveny peněžní příjmy a výdaje příslušného investičního projektu, je možné přistoupit k vlastnímu hodnocení efektivnosti investičního projektu (jeho variant). K tomu se používá řada různých metodických postupů.

Mezi nejpoužívanější metody stanovení efektivnosti podnikových investic v tržní ekonomice patří: metoda čisté současné hodnoty, vnitřní výnosové procento a doba návratnosti.

Čistá současná hodnota je teoreticky nejpřesnější metodou investičního rozhodování, založenou na respektování faktoru času pomocí diskontního počtu. Čistá současná hodnota vyjadřuje v absolutní výši rozdíl mezi aktualizovanou hodnotou peněžních příjmů z investice a aktualizovanou hodnotou kapitálových výdajů na investice. Aktualizovaná hodnota peněžních příjmů a kapitálových výdajů je také nazývána „diskontovaný peněžní tok“, ta varianta investic, která má vyšší aktualizovanou hodnotu, je považována za výhodnější. Všechny varianty s čistou současnou hodnotou vyšší než 0 jsou přípustné (přinášejí příjem alespoň ve výši úroku) (Valach, 1999).

Vnitřní výnosové procento lze definovat jako takovou úrokovou míru, při které současná hodnota peněžních příjmů z investice se rovná kapitálovým výdajům na investice event.(současné hodnotě těchto kapitálových výdajů – jestliže jsou vynakládány po delší období). Vnitřní výnosové procento je vlastně čistá současná hodnota s takovou úrokovou mírou, při které se čistá současná hodnota rovná nule (Valach, 1999).

Obě metody – jak čistá současná hodnota, tak vnitřní výnosové procento – vedou při výběru investičních variant většinou ke stejným výsledkům. Základním problémem jejich praktické aplikace není technika výpočtu, ale reálnost vstupních údajů, zejména údajů o očekávaných peněžních příjmech z investice.

Hodnocení investičních projektů pomocí aktualizovaných příjmů a výdajů je významné především proto, že respektuje faktor času při těchto propočtech. Respektuje jednak dobu, po kterou jsou peněžní výdaje na investici umrtveny během výstavby a dobu, kdy byly příjmy získány. Tím významně zpřesňuje celkové úvahy o efektivnosti jednotlivých projektů.

Doba návratnosti (doba úhrady) je tradiční metodou hodnocení efektivnosti investičních variant, v praxi často používanou, z teoretického hlediska však méně vhodnou. Doba návratnosti můžeme definovat jako počet let, za který se kapitálový výdaj splatí peněžními příjmy z investice. Ta investice, která vykazuje kratší dobu úhrady je považována za příznivější (Valach, 1999).

2.2.4 PODNIKATELSKÉ RIZIKO

Jedním ze znaků podnikání je nejistota a riziko. Jsou spojeny s jakýmkoli rozhodováním, tedy i s vynakládáním kapitálu (investováním). Riziko investování spočívá v tom, že předem není znám jeho výsledek: vynaložené prostředky mohou přinést velký zisk, ale mohou být také zcela ztraceny (Synek, 2007).

Riziko investičního projektu je třeba promítnout do konkrétního kritéria hodnocení efektivnosti. K tomu slouží různé technické postupy, jako například:

- úprava diskontní sazby s ohledem na riziko,
- stanovení rizikových tříd,
- metoda koeficientu jistoty,
- ostatní technické postupy.

Při úpravě diskontní sazby volíme tím vyšší úrokovou míru, čím vyšší riziko investičního projektu zjistíme. V důsledku vyšších úrokových sazeb se sníží aktualizovaná hodnota peněžních toků z investice a tím i celá čistá současná hodnota riskantnějších variant (Valach, 1999).

Při použití metody stanovení rizikových tříd se investice roztřídí do kategorií s různou výší diskontní sazby. Metoda se opírá o zkušenosti investičních managerů se stupněm rizika u různých druhů hmotných a nehmotných investic.

Metoda koeficientu jistoty upravuje číselnou hodnotu současné hodnoty pomocí jistotního koeficientu, který vyjadřuje míru jistoty, že očekávaný peněžní tok nastane. Jistotní koeficient nabývá hodnot v rozmezí 0-1 a přepočítává očekávaný riskantní peněžní tok na jistý. Upravený číselný koeficient se diskontuje pomocí bezrizikového úrokového koeficientu. Některými teoretiky je uvedená metoda považována za vhodnější, než úprava diskontní sazby o riziko, protože je zde možné upravovat každý peněžní tok s ohledem na jeho specifické riziko.

Mezi ostatní technické postupy promítání rizika do finančních kritérií efektivnosti investičních projektů lze zařadit analýzu citlivosti projektu, simulační analýzu a techniku rozhodovacích stromů. V těchto metodách jde spíše o určité postupy, které umožňují určit hlavní kroky pro úspěch projektu. Pomáhají tedy managementu zjistit, jaké nepříznivé události by mohly nastat a jaké jsou možnosti úpravy projektu (Valach, 1999).

Protože podnik chce zvýšit pravděpodobnost úspěchu projektu a minimalizovat nebezpečí neúspěchu, musí identifikovat faktory nejistoty ovlivňující celkové hospodářské výsledky podnikatelské činnosti. Některé faktory nemůžeme ovlivňovat vůbec, jiné pouze v určité omezené míře. A proto již před uskutečněním projektu je zapotřebí oslabit příčiny vzniku rizika a tím snížit pravděpodobnost výskytu negativně působících situací na výsledky hospodaření. Aby mohl podnik pohotově a kvalitně reagovat na případné rizikové situace, musí si také v předstihu připravit určité plány řešení ke snížení nepříznivých důsledků rizika vzniklých např. vojenským konfliktem v oblasti exportu (Fotr, 2005).

3 METODIKA PRÁCE

Bakalářská práce je zaměřena na dlouhodobý majetek a jejím cílem je provést v konkrétních podmínkách vybraného podniku analýzu podnikového majetku a zhodnotit investiční záměry a činnost podniku. Bude proveden rozbor a posouzení vybavenosti podniku dlouhodobým majetkem, zvláště se zaměřením na dlouhodobý hmotný majetek, jeho strukturu a využití ve sledovaném období. Dále poskytne přehled o realizovaných investičních záměrech včetně analýzy podnikového hospodaření. Informace budou čerpány z výkazů podniku, tzn. rozvahy, výkazu zisku a ztráty, ale i od majitele a pracovníků firmy.

Pro získání celkového přehledu o majetkové situaci podniku se bude vycházet ze sestav podnikového majetku. Údaje budou vyjádřeny v pořizovací ceně a ceně zůstatkové. Pro dotvoření celkového přehledu o majetkové situaci podniku bude rovněž vyjádřen vývoj a struktura podnikového majetku.

Struktura dlouhodobého majetku udává podíl jednotlivých složek majetku na celkové hodnotě majetku v procentech. Výchozím rokem bude v našem případě rok 2003. Dále budou sledovány změny dlouhodobého majetku v následujících letech. Změna rozvahové položky v roce 2004 v porovnání s rokem 2003 bude vypočtena následujícím způsobem:

$$\frac{\text{Stav k 31.12.2004} - \text{stav k 31.12.2003}}{\text{stav k 31.12.2003}} = \frac{2003/2004}{2003/2004} * 100$$

Následně bude sledován vztah dlouhodobého hmotného majetku v pořizovací ceně k průměrnému počtu pracovníků ukazatelem vybavenosti pracovníků dlouhodobým hmotným majetkem. Tento ukazatel je vypočítán poměrem mezi pořizovací cenou dlouhodobého hmotného majetku a počtem pracovníků.

$$\text{Vybavenost zaměstnanců DHM} = \frac{\text{dlouhodobý hmotný majetek v PC}}{\text{počet zaměstnanců}}$$

Chceme-li vyjádřit stupeň opotřebenění dlouhodobého hmotného majetku, použijeme oprávek. Rozdílem pořizovací ceny a oprávek získáme zůstatkovou cenu dlouhodobého hmotného majetku. Průměrné relativní stáří dlouhodobého hmotného majetku bude vyjádřena pomocí ukazatele míry opotřebenění majetku. Tento ukazatel udává, do jaké míry je již majetek odepsán.

$$\text{Míra opotřebenění majetku} = \frac{\text{oprávky}}{\text{dlouhodobý hmotný majetek v PC}}$$

Poměrové ukazatele se využívají ve finanční analýze a rozšiřují vypovídací schopnost poměřovaných údajů získaných z rozvahy a výsledovky. Údaje z rozvahy jsou stavovými veličinami, které udávají stav k určitému datu. Na rozdíl od toho tokové veličiny jsou zachyceny ve výsledovce a charakterizují výsledky činností za určité období, zpravidla za kalendářní rok. Z těchto důvodů budou údaje čerpané z rozvahy přepočítány na průměrné hodnoty za sledovaný rok takto:

$$\text{Průměrný stav roku 2004} = \frac{\text{stav k 31.12.2003} + \text{stav k 31.12.2004}}{2}$$

Analýza využití dlouhodobého majetku podniku charakterizuje, jak podnik využívá dlouhodobý majetek ve výrobním procesu.

Pro analýzu využití dlouhodobého majetku slouží ukazatel obratu dlouhodobého majetku. Tento ukazatel měří, jak efektivně podnik majetek využívá. Udává, kolikrát se dlouhodobý majetek obrátí za rok. Je jedním z poměrových ukazatelů aktivity.

$$\text{Obrat DHM} = \frac{\text{tržby}}{\text{dlouhodobý hmotný majetek v ZC}}$$

Druhá část bakalářské práce je zaměřena na investiční činnost podniku ve sledovaném období a na konkrétní investiční akci, která byla v podniku provedena v roce 2005. Jedná se o nákup CNC nástrojové brusky Deckel S20. Bude zde provedeno srovnání se stávajícím strojem, jeho výkonností, použitých technologií. Dále zde bude provedena ekonomická analýza podniku podle základních ekonomických ukazatelů před realizací projektu a následně předpokládaný vývoj

ukazatelů po ukončení dané investiční akce. Dále bude předložen rozpočet projektu a jeho financování.

Budou použity ukazatele hodnocení efektivnosti investic. Na výpočtu současné hodnoty očekávaných peněžních příjmů je založena jedna ze základních metod hodnocení efektivnosti investic, a to metoda čisté současné hodnoty. Ta představuje rozdíl mezi současnou hodnotou očekávaných příjmů a náklady na investici.

$$\text{ČSH} = \sum_{n=1}^N \frac{P_n}{(1+i)^n} - K$$

$P_{1..n}$ = peněžní příjem z investice v jednotlivých letech životnosti

i = úroková sazba (výnosnost investice)

n = jednotlivá léta životnosti investice

N = doba životnosti investice

K = kapitálový výdaj

Další metodou je metoda vnitřního výnosového procenta. Spočívá v nalezení takové diskontní míry, při které současná hodnota očekávaných příjmů z investice se rovná současné hodnotě výdajů na investici, což znamená, že ČSH = 0. Je-li vnitřní výnosové procento větší než diskontní míra zahrnující riziko, je investice vhodná.

Bude vyjádřen též index rentability ČSH podle následujícího vzorce:

$$I_{\text{ČSH}} = \frac{\sum_{n=1}^n \frac{P_n}{(1+i)^n}}{K} = \frac{SHP}{K}$$

Když je hodnota indexu rentability větší než jedna, můžeme investici přijmout.

Poslední metodou bude metoda doby návratnosti (doby splacení).

$$\text{Doba návratnosti} = \frac{\text{náklady na investici}}{\text{roční cash-flow}}$$

Jde o tradiční metodu hodnocení efektivnosti investičních variant, v praxi často používanou, z teoretického hlediska však méně vhodnou. Je to metoda nejpoužívanější, nejjednodušší. Doba návratnosti je počet let, za které kapitálový výdaj splatí peněžními příjmy z investice. Ta investice, která vykazuje kratší dobu úhrady je považována za příznivější.

4 CHARAKTERISTIKA PODNIKU

Firma se sídlem ve Veselí nad Lužnicí se zabývá broušením a ostřením nástrojů a výrobou speciálních fréz a vrtáků, které nejsou standardními výrobky nebo je není možno koupit na běžném trhu. V roce 1997 ji po zkušenostech s vlastní firmou se sídlem ve Spolkové republice Německo založil jediný společník a majitel německé národnosti. Firma má právní formu společnost s ručením omezením a počet zaměstnanců se pohybuje mezi 8 až 10.

Cílovým trhem jsou firmy, které se zabývají kovoobráběním a zpracováním kovů, především v Jižních Čechách, a které používají nové metody obrábění reznými nástroji. Rozšiřuje se výroba brousících nástrojů na umělé hmoty. Strategie firmy nespočívá ve výrobě levných masových výrobků, které nemohou konkurovat zboží importovanému z Asie, ale zaměřuje se na speciální typy nástrojů a používá velmi odolné povrchové materiály, které zvyšují kvalitu nástrojů a prodlužují jejich dobu používání. Jedním z cílů firmy je zvýšení exportu do zemí EU, především do Německa.

Díky úzkému spojení s německou firmou a napojení majitele firmy na univerzitu v Hamburku funguje velmi dobrý inovační a know-how transfer. Používáním nových postupů a geometrií nástrojů je dosažen technologický předstih oproti jiným českým brusírnám. Technologické vybavení se skládá především z CNC obráběcích strojů: 4 a 5-ti osá nástrojová bruska, bruska na pilové kotouče a frézy.

Firma má tato živnostenská oprávnění:

Broušení a úpravy nástrojů, přípravků a náradí mimo prací vyžadující zvláštní oprávnění

Nákup zboží za účelem jeho dalšího prodeje a prodej

Nástrojářství

Kovoobráběčství

Historie firmy:

1997 - založení firmy, pronájem prostoru v Sezimově Ústí, 1 pracovník, jedna 4-osá nástrojová bruska.

1998 – díky růstu poptávky zakoupila firma 4-osou CNC brusku na pilové kotouče, čímž byla schopná realizovat velké zakázky. Zvýšený objem výroby znamenal potřebu nového prostoru, proto firma pronajala halu ve Veselí nad Lužnicí. Počet zaměstnanců se zvýšil na 5.

1999 - poptávka po broušení vrtáků a fréz se stále zvětšovala, zakázky byly větší a náročnější. K jejich plnění stávající 4-osá bruska CNC nestačila, proto byla zakoupena 5-osá CNC bruska. K obsluze této brusky byli zaměstnáni další 2 prac.

2001 – zakoupení dalších strojů (bruska na třískové děliče LOROCH RI a na HSS pilové listy) a zvýšení pracovníků na 9.

2002 – odkoupení výrobní haly a přilehlých pozemků .

Výkony firmy tvoří z 95% ostření nástrojů. Výroba nových nástrojů zaujímá zbylých 5%. Nástroje se dělí do dvou základních skupin dle použitého materiálu: HSS – rychlořezné z obyčejné oceli, HM – vyrobené z tvrdokovu. Kovo zpracovatelské firmy je používají v obráběcích centrech, frézách, CNC a NC strojích. Menší část tvoří nástroje pro vrtání do dřeva.

Polovinu výkonů tvoří ostření pil, pilových kotoučů a děličů na pilách pro největšího odběratele, které obrábí pracovníci firmy přímo v jejich areálu v Kamenici nad Lipou. Druhou polovinu výkonů tvoří ostření vrtáků, fréz, hvězdic, záhlubníků, závitníků, a speciálních frézovacích a vrtacích nástrojů do kovu. Tři čtvrtiny těchto naostřených nástrojů jsou povlakované moderní technologií PVD. Povlakování je řešeno subdodavatelsky.

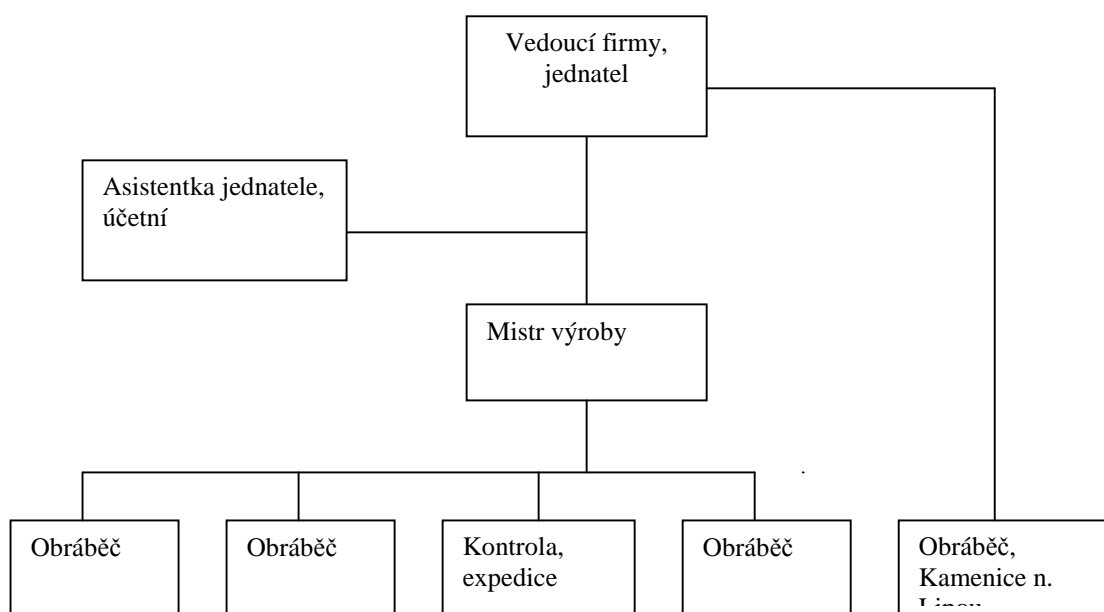
Zatím malou část obratu tvoří přebrousování fréz do umělých hmot, která vyrábí sesterská německá firma. Firma brousí stovky typů nástrojů dle jednotlivých druhů, které se liší rozměry, průměry, velikostí atd. Podle požadavků zákazníků je firma schopna vyrobit i speciálně tvarované nástroje.

Sesterskou firmou je firma v Německu, kterou vlastní majitel firmy jako jediný společník. Tato firma se zabývá stejnou činností, díky přímému napojení na akademickou a výzkumnou sféru disponuje lepším know-how a může poskytovat speciální služby a vyrábět speciální výrobky, jako např. frézy na umělou hmotu (pro automobilový průmysl a pro výrobce brýlí).

Plán rozvoje lidských zdrojů je ve firmě postaven na přenosu know-how ze sesterské německé firmy. V České republice existují velmi omezené příležitosti pro další profesní vzdělávání v oboru obrábění. Proto jsou pracovníci firmy školeni v Německu.

Průměrný počet let, po které jsou zaměstnání u firmy je 5 let, proto lze říci, že jsou lidské zdroje ve firmě velmi stabilizované.

Organizační schéma podniku

5 ANALÝZA DLOUHODOBÉHO MAJETKU

5.1 ANALÝZA VYBAVENOSTI DLOUHODOBÝM MAJETKEM

Cílem této části práce je provést posouzení majetkové struktury podniku se zaměřením na rozbor struktury podnikového majetku, analýzu využití a posouzení vybavenosti a úrovně dlouhodobého majetku. Tato analýza je provedena v časovém rozpětí pěti let, tj. od roku 2003 do roku 2007.

V následujících tabulkách je znázorněn podnikový majetek, jeho struktura a vývoj (tab. 1) a meziroční změny jednotlivých druhů majetku i majetku jako celku (tab. 2).

Z údajů tabulky 1 je zřejmé, jak je majetková struktura podniku uspořádána. Jedná se o podnik, ve kterém jsou hlavní činnosti služby, z menší části výroba. Proto zásadní podíl na majetku tvoří dlouhodobý majetek, který slouží k provádění hlavní činnosti podniku. Dlouhodobý majetek v roce 2003 tvoří téměř 80 % podílu na celkovém majetku. Následující rok z důvodu oprávek jeho podíl klesá, ale v roce 2005, kdy je provedena investiční akce, o které bude druhá část této práce, opět vzrůstá na více než 75 %. V dalších letech nebyl žádný nákladný dlouhodobý majetek pořizován, proto podíl dlouhodobého majetku v podniku opět klesl a v roce 2007 činil něco málo přes 63 % z celkového podnikového majetku.

Se snižováním podílu dlouhodobého majetku vzrůstá zastoupení oběžného majetku. Zatímco v roce 2003 činil oběžný majetek 20 %, v roce 2007 již téměř 37 % z celkového majetku podniku. I když firma nemá zásoby materiálu, protože prakticky vyrábí jen velmi malou část svých výkonů, musí mít potřebné zásoby v podobě pomocných výrobních prostředků, v tomto případě konkrétně brousících kotoučů. Je samozřejmé, že s větším počtem strojů musí být vytvořeny i větší zásoby brousících kotoučů. Další část zásob tvoří nedokončená výroba, tedy nástroje, které do firmy zasílají její zákazníci. Tyto nástroje tvoří vždy dočasně část oběžného majetku podniku. V podílu krátkodobých pohledávek se odráží i špatná platební morálka odběratelů firmy. V roce 2003 byl nižší počet zákazníků a s tím jsou spojeny i krátkodobé pohledávky, které činily přibližně 16 % a v roce 2007 v důsledku zakoupení nového stroje, kdy se zvýšila kapacita broušení, se blížil podíl krátkodobých pohledávek ke 30 %. Tato skutečnost je nepříznivá, neboť v pohledávkách jsou vázány peněžní prostředky, které by bylo možno investovat do jiných aktivit. Zvláště na konci roku, kdy většina velkých zákazníků nehradí své závazky, byla firma nucena zřídit si k běžnému účtu ještě účet kontokorentní, který je vždy k dispozici.

Tabulka 1: Podnikový majetek, jeho struktura a vývoj

Ukazatel	2003	2004	2005	2006	2007
Podnikový majetek v tis. Kč					
Dlouh.majetek v PC	15 279	15 888	21 074	21 294	21 693
Oprávky DM	- 7 464	- 9 448	- 12 032	- 14 269	- 15 695
Dlouh.majetek v ZC	7 815	6 440	9 042	7 025	5 998
Oběžný majetek	1 995	2 779	2 985	3 286	3 494
Zásoby	295	387	311	442	545
Dlouhodobé pohled.	2	0	0	0	0
Krátkodobé pohled.	1 608	2 095	2 536	2 533	2 767
Finanční majetek	90	297	138	311	182
Ostatní majetek	15	0	0	0	0
Majetek celkem	9 825	9 219	12 027	10 311	9 492
Struktura podnikového majetku v %					
Dlouh.majetek v PC	155,51	172,34	175,22	206,52	228,54
Oprávky DM	- 75,97	- 102,48	- 100,04	- 138,39	- 165,35
Dlouh.majetek v ZC	79,54	69,86	75,18	68,13	63,19
Oběžný majetek	20,30	30,14	24,82	31,87	36,81
Zásoby	3,00	4,20	2,59	4,29	5,74
Dlouhodobé pohled.	0,02	0	0	0	0
Krátkodobé pohled.	16,36	22,72	21,09	24,57	29,15
Finanční majetek	0,92	3,22	1,16	3,01	1,92
Ostatní majetek	0,16	0	0	0	0
Majetek celkem	100	100	100	100	100
Vývoj podnikového majetku (rok 2003 = 100%) v %					
Dlouh.majetek v PC	100	103,99	137,93	139,37	141,98
Dlouh.majetek v ZC	100	82,40	115,70	89,89	76,75
Oběžný majetek	100	139,30	149,62	164,71	175,14

Ostatní majetek	100	0	0	0	0
Majetek celkem	100	93,83	122,38	104,95	96,61

Tabulka 2: Horizontální analýza podnikového majetku v %

Ukazatel	04/03	05/04	06/05	07/06
Dlouh.majetek v PC	3,99	32,64	1,04	1,87
Dlouh.majetek v ZC	- 17,59	40,40	- 22,31	- 14,62
Oběžný majetek	39,30	7,41	10,08	6,33
Ostatní majetek	- 1	0	0	0
Majetek celkem	- 6,17	30,46	- 14,27	- 7,94

Ostatní majetek tvoří zanedbatelnou položku v podnikovém majetku. V rozvaze do něj zahrnujeme náklady příštích období, komplexní náklady příštích období, příjmy příštích období a kurzové rozdíly aktivní. Vyskytuje se jen v roce 2003 a v dalších letech je jeho stav nulový.

Již bylo zmíněno, že oběžný majetek tvoří jen malou část celkového majetku podniku, proto se následovně budeme zabírat dlouhodobým majetkem, který je pro firmu velmi důležitý.

Z dlouhodobého majetku, který se člení na dlouhodobý hmotný majetek, dlouhodobý nehmotný majetek a dlouhodobý finanční majetek, má firma v evidenci jen dlouhodobý hmotný majetek. Dlouhodobým nehmotným majetkem firma nedisponuje, neboť například software je vždy součástí dlouhodobého hmotného majetku. Ani dlouhodobý finanční majetek se zde nevyskytuje, neboť firma nedisponuje dostatečným množstvím volných peněžních prostředků a proto nevyužívá cenných papírů k jejich uložení.

5.2 ANALÝZA ÚROVNĚ, OPOTŘEBENÍ A VYBAVENOSTI DLOUHODOBÝM HMOTNÝM MAJETKEM

Dlouhodobý hmotný majetek je považován za složku dlouhodobého majetku, která zabezpečuje výrobu podniku. Abychom zjistili, zda skutečně tuto funkci v podniku plní, je nutné nejprve sledovat stav, vývoj a strukturu dlouhodobého hmotného majetku v jeho podrobnějším

členění. Výsledkem těchto prací je pak získání širšího přehledu o vybavenosti podniku tímto majetkem. Členění dlouhodobého hmotného majetku, jeho vývoj a struktura jsou zachyceny v tabulce 3 a horizontální analýza dlouhodobého hmotného majetku v tabulce 4. Uvedené členění vychází z rozvahy, a je do určité míry členěním dle technologické funkce.

Dlouhodobý hmotný majetek je ve firmě tvořen po celé sledované období pouze z položek samostatné movité věci a soubory movitých věcí (stroje a strojní zařízení), pozemky, stavby a v roce 2007 jsou zde zálohy na dlouhodobý hmotný majetek, který bude pořízen v roce 2008. Ostatní položky dlouhodobého hmotného majetku jako jsou nedokončené hmotné investice, pěstitelské celky trvalých porostů, základní stádo a tažná zvířata a opravné položky k nabytému majetku mají nulovou hodnotu.

Největší zastoupení v dlouhodobém hmotném majetku mají samostatné movité věci a soubory movitých věcí, tedy stroje a zařízení, které představují v jednotlivých letech 80 % až 85 % celkového dlouhodobého majetku. Za sledované období došlo k největšímu nárůstu u movitého majetku v roce 2005 a to o 5 % oproti roku 2004. Tohoto zvýšení bylo dosaženo nákupem nového moderního CNC-stroje a jeho příslušenství. U pozemků zůstává cena stejná, protože pozemky nelze odpisovat, patří do dlouhodobého hmotného majetku neodpisovaného. Ačkoliv se podnik během sledovaného období snažil o inovaci stávajícího zařízení, jeho růst nebyl tak velký jako pokles zůstatkové ceny. Po sledované období klesla zůstatková cena až o 25 %. Z toho může plynout, že stroje v podniku zastarávají a jejich obnova je nepostačující. Aby toto tvrzení bylo pravdivé, muselo by být přihlédnuto k morálnímu opotřebení movitého majetku.

V posledním roce sledovaného období 2007 se dlouhodobý hmotný majetek zvýšil ještě o zálohy na dlouhodobý hmotný majetek, které jsou vedeny na účtu 052 a řadí se k dlouhodobému hmotnému majetku. Tato záloha byla poskytnuta na nový CNC-stroj na broušení pilových kotoučů, který by měl nahradit stávající zastaralou technologii, na které se doposud pilové kotouče brousí.

Co se týče další položky dlouhodobého hmotného majetku a to staveb, firma odkoupila od majitele areálu samostatně stojící budovu, kde se nachází výrobní hala, kancelář, šatny a umývárny pro zaměstnance. V roce 2004 zvýšila její hodnotu o novou střechu, což se odrazilo v ceně celé budovy, protože došlo k technickému zhodnocení. Další záměry na odkoupení většího počtu budov firma zatím nemá. V příštích letech je v plánu firmy dále opravovat a inovovat budovu, hlavně výrobní halu, která je v podstatě v původním stavu, ve kterém byla pořízena.

V tabulce vývoje dlouhodobého hmotného majetku nemá smysl uvádět hodnoty u pozemků a poskytnutých záloh, protože hodnoty by byly nulové nebo by se po celou dobu nezměnily.

Tabulka 3: Dlouhodobý hmotný majetek v pořizovacích cenách, jeho struktura a vývoj

Ukazatel	2003	2004	2005	2006	2007
Dlouhodobý hmotný majetek (v tis.Kč)					
Pozemky	168	168	168	168	168
Stavby	2 491	2 886	2 886	2 886	2 886
Samostatné movité věci a soubory movitých věcí	12 620	12 834	18 020	18 240	18 315
Poskytnuté zálohy na DHM	0	0	0	0	324
DHM celkem	15 279	15 888	21 074	21 294	21 693
Struktura dlouhodobého hmotného majetku (v %)					
Pozemky	1,10	1,06	0,80	0,79	0,77
Stavby	16,30	18,16	13,70	13,55	13,30
Samostatné movité věci a soubory movitých věcí	82,60	80,78	85,50	85,66	84,43
Poskytnuté zálohy na DHM	0	0	0	0	1,50
DHM celkem	100	100	100	100	100
Vývoj dlouhodobého hmotného majetku (v %)					
Stavby	100	115,86	115,86	115,86	115,86
Samostatné movité věci a soubory movitých věcí	100	107,70	142,79	144,53	145,13
DHM celkem	100	103,99	137,93	139,37	141,98

Tabulka 4: Dlouhodobý hmotný majetek v zůstatkových cenách, jeho struktura a vývoj

Ukazatel	2003	2004	2005	2006	2007
Dlouhodobý hmotný majetek (v tis.Kč)					
Pozemky	168	168	168	168	168
Stavby	2 374	2 670	2 572	2 474	2 376
Samostatné movité věci a soubory movitých věcí	5 273	3 602	6 302	4 383	3 130
Poskytnuté zálohy na DHM	0	0	0	0	324
DHM celkem	7 815	6 440	9 042	7 025	5 998
Struktura dlouhodobého hmotného majetku (v %)					
Pozemky	2,15	2,61	1,86	2,40	2,80
Stavby	30,38	41,46	28,44	35,20	39,61
Samostatné movité věci a soubory movitých věcí	67,47	55,93	69,70	62,40	52,19
Poskytnuté zálohy na DHM	0	0	0	0	5,40
DHM celkem	100	100	100	100	100
Vývoj dlouhodobého hmotného majetku v zůstatkových cenách v %					
Stavby	100	112,47	108,34	104,21	100,08
Samostatné movité věci a soubory movitých věcí	100	68,31	119,51	83,12	59,36
DHM celkem	100	82,41	115,70	89,89	76,75

Tabulka 5: Horizontální analýza dlouhodobého hmotného majetku v pořizovacích a zůstatkových cenách

Horizontální analýza dlouhodobého hmotného majetku v pořizovacích cenách v %				
Ukazatel	04/03	05/04	06/05	07/06
Stavby	15,86	0	0	0
Samostatné movité věci a soubory movitých věcí	1,70	40,41	1,22	0,41
DHM celkem	3,99	32,64	1,04	1,87
Horizontální analýza dlouhodobého hmotného majetku v zůstatkových cenách v %				
Stavby	12,47	- 3,67	- 3,81	- 3,96

Samostatné movité věci a soubory movitých věcí	- 31,69	74,96	- 30,45	- 19,63
DHM celkem	- 17,59	40,40	- 22,31	- 15,00

Pohled na vybavenost podniku dlouhodobým hmotným majetkem poskytuje ukazatel vybavenosti průměrného počtu pracovníků dlouhodobým hmotným majetkem či jeho jednotlivými složkami.

Z tabulky 6 je zřejmé, že tato firma má velmi málo zaměstnanců a naproti tomu velkou vybavenost zaměstnanců dlouhodobým hmotným majetkem. Stav pracovníků se ve sledovaném období pěti let ještě snížil. Je to v důsledku modernizace provozu, ve kterém každý pracovník ovládá 2 až 3 stroje paralelně a proto je ve firmě velká produktivita práce. Pracovníci jsou pravidelně zaškolení na nové a nové programové vybavení. Z tohoto důvodu zde pracují velmi specializovaní pracovníci, kteří musí samostatně zvládat obsluhu těchto strojů a zařízení.

Vybavenost pracovníků movitým majetkem vzrostla od roku 2003 až do roku 2007 více než o 1 milión Kč. V roce 2003 činila vybavenost na jednoho pracovníka 1.262 tis. Kč a v roce 2005, kdy byl pořízen nový stroj, dosahovala vybavenost 2.002 tis. Kč. Z údajů v tabulce 6 je zřejmé, že vybavenost pracovníků stroji a strojním zařízením je velmi vysoká. V tomto oboru patří velká modernizace a specializace již ke standardu. Je zde velká konkurence a jen s výborně proškolenými pracovníky a nejmodernějšími stroji může být firma konkurenceschopná nejen z pohledu kvality, ale samozřejmě i kvantity. Proto je jedním z cílů firmy získávat stále nové zákazníky a o stávající dobře pečovat, aby neměli potřebu vyhledávat konkurenční firmy.

Při vyjádření samostatných movitých věcí a souboru movitých věcí v zůstatkové ceně vybavenost pracovníka stroji v jednotlivých letech klesá. Pouze v roce 2005, kdy byl pořízen nový stroj dosáhla vybavenost pracovníků zvýšení. Při rostoucí vybavenosti pracovníků stroji a zařízeními, vyjádřené v pořizovacích cenách, pokles tohoto ukazatele při vyjádření v zůstatkových cenách svědčí o rostoucím průměrném opotřebení strojů a strojního zařízení ve firmě.

Tabulka 6: Vybavenost pracovníků stroji a strojním zařízením

Ukazatel	2003	2004	2005	2006	2007
Vybavenost pracovníků stroji a strojním zařízením v PC (v tis.Kč)					
Počet zaměstnanců	10	10	9	9	8
Samostatné movité věci a soubory movitých věcí	1 262	1 283	2 002	2 027	2 289
DHM celkem	1 528	1 589	2 342	2 366	2 712
Vývoj vybavenosti pracovníků samostatnými movitými věcmi a soubory movitých věcí v PC (rok 2003 = 100) v %					
Samostatné movité věci a soubory movitých věcí	100	101,69	158,65	160,59	181,41
DHM celkem	100	103,98	153,25	154,85	177,47
Vybavenost pracovníků samostatnými movitými věcmi a soubory movitých věcí v ZC (v tis.Kč)					
Samostatné movité věci a soubory movitých věcí	527,30	360,20	700,22	487,00	391,25
DHM celkem	781,50	644,00	1 004,67	780,55	749,75
Vývoj vybavenosti pracovníků samostatnými movitými věcmi a soubory movitých věcí v ZC (rok 2003 = 100) v %					
Samostatné movité věci a soubory movitých věcí	100	68,31	132,79	92,36	74,20
DHM celkem	100	82,41	128,56	99,88	95,94

Další ukazatel, kterým se práce zabývá je ukazatel obratovosti dlouhodobého hmotného majetku a jeho vývoj. Jde o jeden z nejpoužívanějších ukazatelů aktivity a jedná se o rychlost obratu. Udává, kolik korun výkonu nám připadá na 1 Kč aktiv. Do jmenovatele můžeme dát například také oběžná aktiva, zásoby pohledávky, ale protože je práce zaměřena na dlouhodobý hmotný majetek, použijeme tento. V tabulce 7 jsou uvedeny hodnoty obratovosti dlouhodobého hmotného majetku. V hodnoceném podniku je značně vysoký podíl dlouhodobého hmotného majetku, proto hodnoty nejsou tak vysoké. Ale v důsledku opotřebování strojů dochází ke snižování zůstatkové ceny dlouhodobého hmotného majetku a tím k dosažení vyšších hodnot tohoto ukazatele.

Tabulka 7: Obratovost dlouhodobého hmotného majetku a její vývoj v letech 2003-2007 v tis.Kč

Ukazatel	2003	2004	2005	2006	2007
Tržby za prodej zboží a poskytnuté služby	10 305	12 490	11 848	12 306	12 461
DHM v ZC	7 815	6 440	9 042	7 025	5 998
Obratovost	1,32	1,94	1,31	1,75	2,08
Vývoj obratovosti (2003 = 100) v %	100	146,97	99,24	132,58	157,58

Stupeň opotřebení dlouhodobého hmotného majetku vyjadřují údaje v tabulce 8. Podílem oprávek a dlouhodobého hmotného majetku v pořizovací ceně nám vyjde procento opotřebení majetku. Na počátku sledovaného období nám procento opotřebení dosahovalo hodnoty necelých 49 %, v roce 2005 se hodnota snížila v důsledku koupě nového stroje na téměř 43 % a v roce 2007 se míra opotřebení zvýšila na více než 72 %. Je zde patrné, že dlouhodobý hmotný majetek je již z velké části odepsán a bylo by třeba pořídit majetek nový.

Tabulka 8: Míra opotřebení dlouhodobého hmotného majetku v % a její vývoj

Ukazatel	2003	2004	2005	2006	2007
Oprávkky	7 464	9 448	9 042	14 269	15 695
DHM v PC	15 279	15 888	21 074	21 294	21 693
Ukazatel míry opotřeb.	48,85	59,47	42,91	67,01	72,35

6 INVESTIČNÍ ČINNOST PODNIKU

Investiční činnost ve firmě je velmi důležitou součástí podnikání. Tento obor musí mít špičkové co nejmodernější zařízení, aby mohl být dostatečně konkurenceschopný. Proto jsou potřeba pořizovat kvalitní osvědčené stroje, které jsou ale zároveň velice nákladné. Dalším důvodem investování jsou zvyšující se nároky od zákazníků nejen na kvalitu, ale i množství opracovaných nástrojů. Také technické vlastnosti strojů se velmi rychle vyvíjejí a po velmi krátké době jsou již zastaralé. I ty nejnovější technologie a různé programy, které jsou stále aktualizovány a obnovovány jsou velice nákladné.

Firma zvláště v začátcích podnikání neměla vlastní prostředky, tzn. základní kapitál, kapitálové fondy, fondy ze zisku, nerozdělený zisk (Synek, 2007). Proto jí poskytoval dlouhodobé půjčky majitel firmy, který má obdobnou firmu v Německu. Pro získání úvěru je zde nutné dobré finanční zdraví podniku, které zde několik prvních let nebylo. Také zde nebyla tak široká zákaznická základna, jako je nyní. To můžeme vidět na údajích v tabulce 9, která nám dává přehled o výsledku hospodaření firmy v období 2003 – 2007.

Tabulka 9: Výsledek hospodaření (tis. Kč)

Ukazatel	2003	2004	2005	2006	2007
VH za běžnou činnost	- 837	251	- 1 533	1 982	581
Finanční HV	- 22	- 24	420	59	- 240
Daň z příjmu splatná	- 10	- 35	0	- 213	- 84
VH za rok po zdanění	- 869	192	- 1 113	1 828	257

V tabulce č. 8 je jasně vidět, jak investice v roce 2005 ovlivnila výsledek hospodaření podniku. V roce 2005 je sice ztráta 1 113 tis.Kč, ale ihned v roce 2006 v důsledku větší výrobní kapacity a možnosti poskytovat lepší a rychlejší služby odběratelům je patrný značný nárůst.

Pro získání bankovního úvěru je také důležitá položka v rozvaze vlastní kapitál, ta nám ukazuje, jak je podnik stabilní. Firma vykázala v roce vlastní kapitál 1 528 tis. Kč. A to tím, že navýšila vlastní kapitál o nezaplacené úroky z půjčky poskytnuté majitelem.

V roce 2005 bylo ještě koupeno zařízení na povrchovou úpravu nabroušených nástrojů, které má název Energion. Dosahuje se tím větší kvality a prodloužení doby životnosti nástrojů až o 30 %.

7 VYBRANÁ INVESTIČNÍ AKCE

Již několikrát byla zmíněna jedna z největších investičních akcí podniku, a to nákup 5-tiosé CNC brusky na broušení nástrojů. Firmě se naskytla možnost využití dotace z Evropského fondu na podporu malého a středního podnikání s názvem Rozvoj II. Proto byly vypracovány projekty investičního záměru, i když zde nebyla jistota toho, že podnik dotaci získá.

Před nákupem stroje si firma musela přiznat slabé stránky a vytvořit SWOT analýzu:

I. Silné stránky	II. Slabé stránky
Technologický transfer z německé firmy a University v Hannoveru	Nedostatečná výrobní kapacita
Pružnost, flexibilita	Závislost firmy na majiteli
Individuální přístup k zákazníkům	Výše financování firmy z cizích zdrojů
Schopnost realizovat specifické zakázky	Zastaralost technologického vybavení
Spojení s dodavateli	Stále velká závislost na 1 odběrateli
Vyškolené, kvalitní lidské zdroje	
Vedení	
III. Příležitosti	IV. Ohrožení
Export do zahraničí	Nižší pořizovací ceny CNC strojů = nárůst konkurence
Zavedení nové technologie „ENERGION“	Levná asijská konkurence
Zvýšit objem výroby nástrojů	Vývoj nových technologií a metod obrábění
Zvýšit objem obrábění nástrojů pro plasty	Snížení vlastní kvality

Firma si je vědoma svých slabých stránek a snaží se je postupně řešit. Díky nedostatečné výrobní kapacitě není schopna realizovat rozsáhlé zakázky, což bude řešit tento projekt. Závislost na jednom člověku, tzn. majiteli firmy, kompenzuje kvalitou a samostatností ostatních pracovníků. Je dán velký důraz na další profesní vzdělávání a schopnost zaměstnanců jednat se zákazníky samostatně. Z ekonomického hlediska je vysoká míra zadluženosti (výše cizích zdrojů) tvořena úvěrem od majitele a sesterské firmy. Prostředky byly použity na zakoupení vlastních prostor a úvěrové zatížení tak neohrožuje chod firmy. Díky naplněné kapacitě nebylo třeba dávat

velký důraz na marketing, což má firma s novou investicí a zaváděním nové technologie „Energion“ v úmyslu změnit.

Z hlediska ohrožení, které firma spatřuje zejména v nárůstu konkurence, se bude zaměřovat na nové výrobní postupy a metody obrábění. Vývoj těchto postupů může být zároveň i velkou příležitostí. Napojení na výzkum a vývoj v akademické sféře usnadňuje využívání těchto příležitostí. Specializací služeb a důrazem na vysokou kvalitu se firma vyhne soutěžení s levnými asijskými výrobky.

7.1 CHARAKTERISTIKA PROJEKTU

Předmětem projektu je zlepšení kvality broušených nástrojů, především fréz a vrtáků pro kovoobrábění, čehož bude dosaženo pomocí nové 5-ti osé CNC brusky S20 s PMAC ovládním, přímým pohonem vřetene, elektronickými měřicími čidly a centrálním mazáním. Nová technologie od firmy Feinmechanik Michael Deckel GmbH a Co. KG, Weilheim (dále jen Deckel), která patří mezi pět vedoucích výrobců CNC strojů na světě, umožní firmě naplňovat zvyšující se nároky zákazníků, zlepšit kvalitu broušených nástrojů a snížit výrobní náklady na jednotku produkce. Zvýšením konkurenceschopnosti drobné firmy ze zpracovatelského průmyslu pomocí moderní technologie projekt zcela odpovídá cílům programu Rozvoj II a naplňuje cíle opatření Operačního programu průmysl a podnikání.

Cíle projektu:

- zvýšit konkurenceschopnost firmy
- zvýšit výrobní kapacitu firmy
- zlepšit kvalitu vyráběných a broušených nástrojů
- zkrátit výrobní proces a tím zkrátit dodací termíny
- snížit náklady na jednotku produkce
- připravit podmínky pro použití systému ENERGION
- automatika sníží potřebu pracovníků – rozvoj více směn

Jedním z rizik, které je třeba řídit je nezajištěnost odbytu. Přestože neexistují dlouhodobé smlouvy s odběrateli, je odbyt předběžně zajištěn realizací větších zakázek stávajícím odběratelům, získání nových odběratelů (pro nedostatek kapacity nebylo možné je oslovit), existující poptávka v Německu, rozvoj celého odvětví a zvýšení poptávek. Dalším rizikem jsou

problémy s obsluhou stroje. Riziko minimalizuje školení obsluhy přímo u dodavatelské firmy, operativní spojení s výrobcem technologie pomocí internetu jako přímá součást stroje.

Také poruchovost stroje, nekompaktnost může představovat jisté riziko. Avšak dodavatelská firma má velmi dobré jméno v tomto oboru a zajištěním kvalitního servisu se může předejít mnoha problémům. Kompaktnost jednotlivých částí zajistí majitel, který má podobnou technologii vyzkoušenou ve firmě v Německu.

SWOT projektu

I. Silné stránky	II. Slabé stránky
Podpora vedení firmy	Nezajištěnost odbytu
Zajištění zdrojů financování	
Kvalita vybraného dodavatele	
Technická úroveň zařízení	
Podpora dodavatele – školení	
Zlepšení užitečných vlastností broušených nástrojů	
III. Příležitosti	IV. Ohrožení
Výroba nových výrobků	Problémy pracovníků firmy s obsluhou
Získání nových zákazníků	Poruchovost nové technologie
Zvýšení kapacity firmy a kvality produkce povede k uplatnění na zahraničních trzích	Nízká kompatibilita přídatných částí nové technologie
Zlepšený systém propagace firmy	

Firma prováděla výběrové řízení a rozhodovala mezi čtyřmi firmami. Z toho byly tři firmy německé a jedna česká. Jednalo se o tyto firmy: Walter CZ Kuřim, Feinmechanik Michael Deckel GmbH Weilheim, HAWEMA GmbH Trossingen a Alfred H. Schütte Koln-Poll.

Vítězná firma Deckel, přední světový výrobce CNC strojů na světě, který se řadí mezi pět nejvýznamnějších světových firem v tomto oboru má již 50-ti letou historii a zaměstnává cca 250 zaměstnanců. Prostřednictvím vlastního výzkumu a kooperací s výzkumnými a akademickými pracovišti získává důležité know-how a její výrobky splňují nejpřísnější požadavky na kvalitu.

V tabulce 10 je srovnání technologií stávajícího stroje a stroje, který se bude pořizovat. Nově pořizovaná bruska bude srovnávána s 5-ti osou CNC bruskou NORMA od firmy Schneeberger, neboť budou obrábět stejné nástroje a mají stejný počet os. V průběhu období budou v provozu

oba stroje najednou, postupně se bude zvyšovat počet strojohodin nové brusky. Další bruska, kterou firma vlastní, je bruska od firmy ANCA z roku 1989, je pouze 4-osá a nedokáže tak obrábět v požadované geometrii a kvalitě, proto nemá smysl ji srovnávat.

Tabulka 10: Srovnání technologií strojů

Ukazatele	NORMA	DECKEL S20 turbo
Rok výroby	1999	2005
Příkon	7,5 kWh	8 kWh
Rychlost broušení	30 m/s	50 m/s
Přesnost	0,01 mm	0,001 mm
Vkládání nástrojů	manuálně	automaticky - zásobník
Vkládání brusných kotoučů	manuálně	automaticky – zásobník
Nepřímý čas výroby – obsluha, výměna (% strojohodiny)	25%	15%
Hodinová kapacita obrobení stopkové frézy	5 ks	10 ks
Hodinová kapacita obrobení vrtáku (průměrný typ)	8 ks	15 ks
Čas potřebný k výrobě 1 frézy	12 min	6 min
Čas potřebný k výrobě 1 vrtáku	7,5 min	4 min
Spotřeba energie na 1 frézu	1,5 kWh	0,8 kWh
Spotřeba energie na 1 vrták	0,94 kWh	0,53 kWh
Měřicí systém	optický	elektronický

Jak vyplývá z tabulky, hlavní výhodou nové technologie je plně automatizovaný provoz, vyšší kapacita, rychlost a přesnost obrábění. Důvody těchto výhod a další zlepšení vidí firma v nižších nárocích na obsluhu, nejnovější a nejmodernější software, zvláštní kinematika, velmi stabilní konstrukce stroje, krátký výrobní proces, který není na úkor kvality. Dále bruska může

sama vyměňovat různé sestavy brousících kotoučů, efektivnější systém chlazení, přísnější a efektivnější měření, grafické znázornění samotného procesu. Také ekologické zatížení je v souladu se všemi zákony. Hlučnost provozu je srovnatelná se stávajícími technologiemi a plně vyhovuje normám. Energetická náročnost stroje je srovnatelná se stávajícími technologiemi, ale snižuje se téměř na polovinu při kalkulaci energetické náročnosti na jednotku produkce. Odpady tvoří kaly, které jsou uchovávány v sudech a odborně likvidovány specializovanou firmou A.S.A.

7.2 EKONOMICKÁ SITUACE PODNIKU A FINANCOVÁNÍ

Společnost si v minulosti dlouhodobě udržovala stabilní výkonnost. Tržby za služby v oblasti broušení nástrojů v úrovni cca deseti milionů jsou vykazovány pravidelně od roku 2001. Tyto tržby jsou dosahovány z asi 90 % na tuzemském trhu a zbylých 10 % pak v Německu. K výkyvům ziskovosti v minulosti docházelo. V okamžiku nákupu nových strojů a zařízení zisk narostl, byly získány nové zakázky, avšak díky silné konkurenci došlo ke snížení tržeb při zachování stejné míry nákladů. To se negativně projevilo i v míře vlastního kapitálu, která poklesla do záporných hodnot. Za normálních okolností by tato skutečnost byla jasným signálem finančních problémů, avšak společnost je v dostatečné míře financována ze strany majitele a jeho firmy v Německu, která je stoprocentním majetkem jediného společníka. Z nákladových položek jsou za nejvýznamnější považovány odpisy (asi 2 mil.Kč v roce 2004), dále externě zajišťované služby související s výrobou (broušení nástrojů – 2,9 mil.Kč, povlakování – 1,8 mil. Kč) a osobní náklady (3 mil.Kč.).

Přínosy projektu jsou vypočítány pro využití nové technologie pouze na jednu směnu, i když je plánováno zvýšení ve třetím roce realizace projektu na dvě směny. Pokud se odhady nárůstu odbytu a tím i využití nové technologie naplní, kladně se změní i počítané ukazatele tržeb, HV a produktivity práce. V rámci realistického plánování je však kalkulováno pouze se základním využitím technologie.

Tabulka 11: Rozpočet projektu

Položka	Náklady	
	Kč (bez DPH)	Kč (s DPH)
Základní zařízení		
CNC bruska S20 turbo	3 920 800	4 665 752
Náhradní disk PMAC2 Turbo UL ISA	58 812	69 986
Přídavná paměť S20	3 016	3 589
Software k S20	3 016	3 589
Náhradní měřicí tyčka	3 167	3 769
Brousící hlava SK50 - HSK50F	30 733	36 572
Zásuvka pro přídavné zařízení	1 689	2 010
Přídavné části		
Odsávání LTA	96 512	114 849
Filtrační zařízení OC-12 Zinsmeister	410 840	488 900
Hasící zařízení Kraft a Bauer	114 668	136 455
Magnetický válec Rhenus Lub	67 106	79 856
Čerpadlo na chlazení Zinsmeister	28 954	34 455
Chladicí agregát	90 480	107 671
Brousící kotouče Toolgal	60 320	71 781
Upínací pouzdra Schaubin	96 512	114 849
Upínací kleštiny Schaubin	60 320	71 781
Přídavné nádrže - vana, zvedací zařízení	84 448	100 493
Náklady celkem	5 131 392	6 106 356

Tabulka 12: Zdroje financování v případě poskytnutí dotace

Finanční zdroj	Částka v Kč	Termín
Vlastní zdroje	0	
Dotace Program ROZVOJ	1 539 417	cca 3/2006
DPH	974 964	7/2005
Cizí zdroje	3 591 975	6/2005

Tabulka 13: Specifikace cizích zdrojů v případě neposkytnutí dotace

Cizí zdroje	Úvěr	Sparkasse	Celkem
		Jindřichův Hradec	
Cizí zdroje v Kč	4 200 000	1 000 000	5 200 000
Úroky p. a.	8%	7%	
Splácení úroků	čtvrtletně	čtvrtletně	
Splácení jistiny měsíčně	210 000	62 500	272 500
Délka úvěru	5 let	4 roky	

Projekt bude financován pouze z cizích zdrojů. A to úvěrovou smlouvou od sesterské firmy a Sparkasse Jindřichův Hradec. Případná dotace z programu Rozvoj II není do ekonomických projekcí zahrnuta, projekt bude realizován bez ohledu na výsledek této žádosti.

Z toho důvodu, že částka investice nepřesahuje 20 mil., budeme se v následujících ukazatelích zabývat jen lety 2005 – 2008.

Tabulka 14: Finanční plán projektu (v tis. Kč)

Ukazatel	2005	2006	2007	2008
Tržby	2 952	6 084	6 331	6 588
Náklady	1 519	3 130	3 258	3 390
Nákladové úroky	198	332	247	162
Zisk před zdaněním	1 235	2 622	2 826	3 036
Daň z příjmu	296	629	678	638
Čistý zisk	939	1 993	2 148	2 398
Odpisy	1 283	1 283	1 283	1 283
Očekávané příjmy z investice	2 222	3 276	3 431	3 681
Investiční výdaj na pořízení DHM	5 131	0	0	0

Podle zde uvedených údajů můžeme vypočítat ukazatele efektivnosti investice. Budou zaznamenány do tabulky 15.

Tabulka 15: Ukazatele efektivity investic

Ukazatel	Hodnota
Souč.hodnota očekávaných příjmů	11 440 tis.Kč
Investiční výdaj na pořízení DHM	5 131 tis.Kč
ČSH	6 309 tis.Kč
Vnitřní výnosové procento	43,95 %
Index rentability ČSH	2,23
Doba návratnosti	2,04 roku

Z těchto údajů je zřejmé, že investice i v případě neposkytnutí dotace z fondu EU je velmi dobrým podnikatelským záměrem. Čistá současná hodnota vykazuje při diskontní sazbě 6,1% dosti vysoké číslo a značí o tom, že je vhodné investici uskutečnit. Index rentability vykazuje hodnotu vyšší než jedna, proto je vhodné realizaci investice přijmout. Také doba návratnosti splňuje očekávání, která má investice přinést.

8 ZÁVĚREČNÉ ZHODNOCENÍ

Cílem této bakalářské práce bylo posoudit majetkovou strukturu podniku se zaměřením na vybavenost, úroveň, strukturu a využití dlouhodobého majetku jako podkladu pro zhodnocení investiční činnosti v konkrétních podmínkách vybraného podniku.

Nejprve byla provedena analýza podnikového majetku, bylo zjištěno, že podíl dlouhodobého majetku převládá nad podílem majetku oběžného. V roce 2003 činil podíl dlouhodobého majetku téměř 80 %, naproti tomu oběžný majetek jen zbývajících 20 %. Je to proto, že tento podnik se zabývá službami ve strojírenství a proto oběžný majetek je jen okrajovou částí podnikového majetku. Většina potřebných pomocných prostředků jde rovnou do výrobního procesu a tudíž do spotřeby. Věci, které jdou na sklad ve formě brousících kotoučů, jsou poměrně rychle spotřebovávány a nikdy jich není nakoupeno víc, než například na 4 – 5 měsíců. Vlivem odpisů se podíl dlouhodobého majetku v podniku v jeho zůstatkové ceně snižuje na 63 %. To svědčí o tom, že dlouhodobý majetek postupně zastarává a je nutné v dalších letech opět investovat, aby úroveň dlouhodobého majetku byla co nejlepší.

Nejdůležitější složkou dlouhodobého majetku je dlouhodobý hmotný majetek. Dlouhodobý finanční majetek a dlouhodobý nehmotný majetek v podniku zastoupen není. Je to tím, že firma nemá dostatek finančních prostředků na investování do cenných papírů. Také dlouhodobý nehmotný majetek není samostatně vyčíslen, neboť například software je součástí strojních počítačů a proto je součástí strojů.

Dlouhodobý hmotný majetek je tvořen převážně samostatnými movitými věcmi a soubory movitých věcí, a to stroji a strojními zařízeními. Tato část dlouhodobého hmotného majetku je pro podnik nejdůležitější, neboť zaručuje další chod podniku a je předpokladem jeho dalšího rozvoje. Začátkem sledovaného období dosahoval podíl movitého majetku v pořizovací ceně téměř 83 % z dlouhodobého hmotného majetku. V roce 2007 pak 84,5 %. Lze tedy říci, že movitý majetek dosahuje určitého rozvoje. A to je pro podnik velice důležité. V roce 2003 hodnota movitého majetku v zůstatkové ceně činila 5.273 tis.Kč. V roce 2005 vlivem zakoupení nového stroje se hodnota zvýšila na 6.302 tis. Kč, ovšem koncem sledovaného období opět klesá až na 3.130 tis.Kč. Z toho je zřejmé, že movitý majetek v podniku zastarává a jeho obnova je v dalších letech velmi potřebná.

V příštím roce je plánována další investiční akce. To je zřejmé z podkladových údajů podniku, neboť v dlouhodobém hmotném majetku je ve složce zálohy na dlouhodobý hmotný majetek částka 324 tis. Kč. Podnik chce v příštím roce pořídit další strojní vybavení, a to CNC brusku na broušení pilových kotoučů. Stávající zařízení pro tyto účely je již značně zastaralé a kvalita nedosahuje kvality konkurenčních firem.

Při posuzování vybavenosti pracovníků movitým majetkem byla zjištěna velice dobrá vybavenost. Zatímco v roce 2003 činila vybavenost na jednoho pracovníka 1.262 tis.Kč, v roce 2007 již 2.289 tis. Kč. Tyto částky jsou ovšem v pořizovacích cenách. Ale ani v zůstatkové ceně není ukazatel špatný. Největší vybavenost strojním vybavením v zůstatkové ceně byla prokázána v roce investice, tj. v roce 2005 a to zakoupením nového stroje, a sice 700 tis.Kč. Na konci sledovaného období však opět klesá na 391 tis. Kč. Vysoký stupeň vybavenosti strojním zařízením je dán malým počtem pracovníků a velice nákladným strojním zařízením. Tento ukazatel je pro firmu velmi důležitý, neboť vybavenost je jedním z důležitých činitelů zvyšování produktivity práce.

Ukazatel obratovosti dlouhodobého hmotného majetku vykazoval ve sledovaném období mírný nárůst, i když s určitými výkyvy. Tento mírný růst by měl podniku zajistit flexibilitu, tzn. nezvýšit relativně jeho fixní náklady a nezvýšit tak ani citlivost podniku na případný pokles tržeb.

Další ukazatel, který jsme sledovali, byl ukazatel míry opotřebení dlouhodobého hmotného majetku. Začátkem období činilo procento opotřebení necelých 49 %, pak v důsledku zakoupení nového stroje se hodnota snížila na 43 %, ale koncem období opět procento míry opotřebení roste, a to až na více než 72 %. Z toho lze usoudit, že stroje značně rychle zastarávají a je nutno zamyslet se nad jejich obnovou nebo zhodnocením.

Investiční činnost byla ve sledovaném období zaměřena především na samostatné movité věci. Nejvíce finančních prostředků bylo směřováno na nákup strojního zařízení. Tyto investice byly pro firmu velice důležitým krokem. Její stávající strojní zařízení a technologie byla již nedostačující a nemohla obstát ve velkém konkurenčním boji, a to nejen kvalitou dodávaných nástrojů, ale především malou kapacitou strojního zařízení.

V současné době zde byla možnost financování části investic z fondů Evropské unie. Ministerstvo průmyslu a obchodu mělo k dispozici prostředky a na podporu malého a středního podnikání byl například vyhlášen program Rozvoj II. Firma se pokusila tyto prostředky získat.

Nejdříve však musela zafinancovat celou akci sama z vlastních i cizích zdrojů. Podnik tuto investici chtěl realizovat bez ohledu na to, jestli prostředky z fondu obdrží či nikoli.

Celková hodnota uvažované investice předpokládala částku více než 5 mil. Kč. Pro tak malý podnik, jako je náš vybraný, je to poměrně vysoká částka. Proto je zde nutné kvalitní zaškolení pracovníků, aby stroj mohl být v co nejkratší době uveden do provozu a tím vytvářel hodnoty, které jsou očekávány.

Pro tuto firmu je i obtížné získat bankovní úvěr. Proto většinu finančních zdrojů poskytl majitel firmy ve formě dlouhodobého úvěru a menší část (1 mil. Kč) se podařilo získat jako úvěr od banky Sparkasse. Ale lze říci, že tato investiční akce je dobrým investičním záměrem podniku, neboť podle výpočtů by se měla investice navrátit za 2,04 roky a i čistá současná hodnota a index rentability vykazují příznivé hodnoty.

9 ZÁVĚR

Zajištění prosperity a úspěšného rozvoje v oblasti strojírenství je velice náročná záležitost. Zvláště v tržní ekonomice a značně intenzivním konkurenčním prostředí představuje rozhodování o investicích jednu z nejsložitějších činností podniku.

Je proto velmi důležité znát strukturu svého podnikového majetku a provádět její analýzu. V této oblasti je nejvýznamnější částí podnikového majetku dlouhodobý hmotný majetek a jeho aktivní složka movité věci a soubory movitých věcí. Podnik jako je tento musí jít neustále s dobou a držet krok s konkurencí. Musí proto dlouhý čas dopředu přemýšlet, kam investovat finanční prostředky, aby byl konkurenceschopný. Investice jsou velice nákladné a dlouhodobé záležitosti, které jsou spojeny s určitými riziky. Dobré rozhodnutí vede k rozvoji podniku, špatné může vést k bankrotu. Je důležité znát interní i externí podmínky, za kterých bude investice uskutečňována a ve kterých bude působit.

I když rizika spojená s investováním jsou dosti značná, každý podnik, který chce v tržní ekonomice uspět a dále se rozvíjet, musí tato rizika přijmout a investiční činnosti věnovat velkou pozornost.

CONCLUSION

It is a very difficult matter to ensure prosperity and successful development in machinery industry. Mainly in the market economy and in a very competitive environment decision making in the investment policy represents one of the most challenging activity of the company.

That is why is very important to know the structure of corporate assets and to apply its analyses. In this sphere the most important thing of company property is long-time tangible property and its part personal chattels and a set of personalties. Company like this has to join the times and to be with the competitors. The company has to know in the long terms before, where to invest working capital to ensure its competitive strength. Capital investment is a very expensive and long-term matter connected with specific risk. Good decision making means the development of the company, bad decision could cause the bankruptcy. It is very important to know both internal and external conditions in that the investment will be realised and in that it will take effect.

Although the investment risk is very high, every company, which would like to be successful in the market economy and to ensure farther development, has to accept these risks and pay big attention to the investment.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

1. DVOŘÁKOVÁ, D.: Finanční účetnictví a výkaznictví podle mezinárodních standardů IAS/IFRS. 1. vydání. Brno: Press, 2006. ISBN 80-251-1085-0.
2. FOTR, J. a SOUČEK, I.: Podnikatelský záměr a investiční rozhodování. 1. vydání. Praha: Grada Publishing,a.s., 2005. ISBN 80-247-0939-2.
3. FREIBERG,F.: Finanční teorie a financování. Praha, vydavatelství ČVUT 1994
4. KOVANICOVÁ, D., KOVANIC, P.: Poklady skryté v účetnictví. 2.aktualizované vydání. Praha: Polygon, 1995. ISBN 80-85967-06-5.
5. KRUTINA, V.: Ekonomika podniku. České Budějovice: Jihočeská univerzita, 2004.
6. MAKOVEC,J. – POLÍVKA,E.: Hospodaření výrobním zařízením. Praha, SNTL 1963.
7. NĚMEC, V.: Řízení a ekonomika firmy. 1. vydání. Praha: Grada Publishing, 1998. 315 s. ISBN 80-7169-613-7.
8. RYNEŠ, P.: Podvojně účetnictví a účetní závěrka. 7. aktualizované vydání. Olomouc: Anag, 2007. ISBN 978-80-7263-368-5.
9. SAMUELSON, P.A. a NORDHAUS, W.D. Ekonomie. 18. vydání. Praha: Nakladatelství Svoboda, 2007.ISBN: 978-80-205-0590-3.
10. STŘELEČEK, F.: Analýza podnikatelské činnosti. České Budějovice: Jihočeská univerzita, 1992.
11. SYNEK, M. a kol.: Manažerská ekonomika. 4. vydání. Praha: Grada, 2007. ISBN 978-80-247-1992-4.
12. VALACH, J. a kol.: Finanční řízení podniku. 2. vydání. Praha: Ekopress 1999. ISBN 80-86119-21-1.
13. VALACH, J.: Investiční rozhodování a dlouhodobé financování. Praha: VŠE Praha 1998. ISBN 80-7079-520-4.
14. WÖHE,G. A KISLINGEROVÁ,E.: Úvod do podnikového hospodářství. Praha: C. H. Beck, 2007. 928 s. ISBN: 978-80-7179-897-2.
15. DVOŘÁK, L.: článek: Jak mají firmy financovat provoz a investiční výdaje, noviny: Hospodářské noviny, duben 2005.
16. JIRSOVÁ, M.: článek: Investiční chyby, které vás můžou položit, noviny: Hospodářské noviny, květen 2008.
17. Internetová stránka: <http://www.podnikatel.cz/zakony/>

